

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan
Respublikasının
Elm və Təhsil
Nazirliyinin orqanı

24 oktyabr 2026-cı il

№40 (9193)

www.muallim.edu.az

muallim@media.edu.az

TEXNOPARKLARIN FƏALİYYƏT İSTİQAMƏTLƏRİ GENİŞLƏNDİRİLİR

Prezident İlham Əliyev "Texnologiyalar parkı haqqında Nümunəvi Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə Fərman imzalayıb

Universitetlərlə əməkdaşlıq qiymətləndirmə meyarı olacaq

Yeni qaydalarda diqqətçəkən məqamlardan biri universitetlərin və tədqiqat mərkəzlərinin innovasiya layihələrində iştirakının qiymətləndirilməsidir. Belə ki, texnopark rezidentliyinə müraciət edən şəxslərin təqdim etdikləri layihələr altı əsas meyar üzrə dəyərləndiriləcək. Bu meyarlardan biri də mövcud rezidentlər, universitetlər və tədqiqat mərkəzləri ilə birgə əməkdaşlıq yaratmaq potensialıdır.

Qeyd edək ki, əvvəlki Əsasnamədə də texnoparklarla ali təhsil müəssisələri arasında əməkdaşlığın təşkili nəzərdə tutulurdu. Yeni fərmanla isə bu əməkdaşlıq innovasiya layihələrinin qiymətləndirilməsi prosesində ayrıca meyar kimi müəyyənləşdirilir.

Bundan başqa, dövlət elm və təhsil müəssisələrinin nəzdində yaradılan texnoparkların ekspertlər şuralarının həmin müəssisələr tərəfindən formalaşdırılması nəzərdə tutulur. Yeddi nəfərdən ibarət ekspertlər şurası layihələrin texnoloji yeniliyini, iqtisadi səmərəliliyini, kommersiyalaşdırma və ixrac imkanlarını, eləcə də yerli mütəxəssislərin hazırlanmasına töhfəsini qiymətləndirəcək.

Virtual laboratoriyalar və süni intellekt üzrə yeni istiqamətlər

Fərmanda təhsil texnologiyalarına da ayrıca yer ayrılıb. Öyrədici platformaların, virtual və artırılmış reallıq texnologiyalarına əsaslanan həllərin, eləcə də virtual laboratoriyaların layihələndirilməsi, hazırlanması və təkmilləşdirilməsi texnopark rezidentlərinin fəaliyyət istiqamətləri arasında açıq şəkildə göstərilir.

Əvvəlki qaydalarda da innovasiya məhsullarının və proqram təminatının hazırlanması nəzərdə tutulurdu. Yeni sənəddə isə virtual laboratoriyalar və rəqəmsal öyrədici platformalar ayrıca fəaliyyət istiqaməti kimi konkretləşdirilir. Bu, ali təhsil müəssisələrində hazırlanan rəqəmsal tədris həllərinin texnoloji məhsul kimi inkişaf etdirilməsi və kommersiyalaşdırılması baxımından əlavə imkanlar yarada bilər.

Süni intellekt texnologiyaları da yeni qaydalarda ayrıca təsnifləşdirilir. Generativ süni intellekt, mətn, təsvir, səs, video və proqram kodlarının yaradılması, neyron şəbəkələri, proqnozlaşdırma və qərar qəbul etməyə dəstək sistemləri bu istiqamətlərə daxildir.

Tələbələrin təcrübə proqramları hesabatlarda əks olunacaq

Yeni fərmanın təhsil sahəsi üçün mühüm məqamlardan biri də texnopark rezidentlərinin universitetlərlə əməkdaşlığına dair hesabatlılığın konkretləşdirilməsidir.

Qaydalara əsasən, müvafiq rezidentlərin illik hesabatlarında elmi tədqiqatların nəticələri, yeni patentlər, texnologiya transferi, işçilərin peşəkar inkişafına ayrılan təlim saatları, eləcə də yerli universitetlərlə əməkdaşlıq çərçivəsində tələbələr üçün təşkil edilən təcrübə proqramları barədə məlumat verilməlidir.

Bu müddəa universitetlərlə texnopark rezidentləri arasında mövcud əməkdaşlığın nəticələrini izləməyə imkan verəcək. Bununla belə, qayda bütün rezidentlərin məcburi şəkildə tələbələr üçün təcrübə proqramı təşkil etməsini nəzərdə tutmur.

IT təlimlərinin ixracı da fəaliyyət istiqamətlərinə daxil edilir

Digər yenilik informasiya texnologiyaları üzrə müəyyən təlim xidmətlərinin texnopark fəaliyyətləri sırasında ayrıca göstərilməsidir. Proqramlaşdırma, sistem

və şəbəkə inzibatçılığı, məlumatların təhlili, kibertəhlükəsizlik, bulud texnologiyaları və süni intellekt üzrə kursların və tədris modulunun təşkili bu istiqamələrə daxildir.

Lakin yeni qayda bütün təlim mərkəzlərinə şamil edilmir. Bu fəaliyyət istiqaməti digər fəaliyyətlə məşğul olmadan yalnız müvafiq rəqəmsal xidmətləri xarici bazarlara ixrac edən hüquqi şəxslər üçün nəzərdə tutulub.

Fərmanla texnopark rezidentlərinin qeydiyyatı proseduru da yenilənir. Qeydiyyat üçün ümumi müddət 7 iş günü müəyyən edilir. Ekspert rəyinin hazırlanması və sənədlərdə çatışmazlıqların aradan qaldırılması ilə bağlı nəzərdə tutulan müddətlər isə bu hesaba daxil edilmir.

Yeni qaydalarda frilanserlərin və rəqəmsal soyayhların da müəyyən edilmiş şərtlərlə texnopark rezidenti kimi qeydiyyatdan keçməsi nəzərdə tutulur.

Beləliklə, dəyişikliklər texnoparkların fəaliyyətini daha geniş rəqəmsal və innovativ sahələr üzrə tənzimləməklə yanaşı, elmi tədqiqatların kommersiyalaşdırılması, universitetlərlə texnoloji əməkdaşlığın qiymətləndirilməsi və yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması baxımından yeni mexanizmlər müəyyənləşdirir.

Fərmanın əsas müddəaları 2027-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

SABAH proqramının tələbələri ilə görüş

Bakı Ali Neft Məktəbində (BANM) I və II kursda təhsil alan SABAH tələbələri ilə görüş keçirilib.

...Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev tədbirdə çıxış edərək ali təhsil siyasətinin əsas prioritetləri, SABAH proqramının yaradılma məqsədləri və gələcək inkişaf istiqamətləri barədə fikirlərini bölüşüb. Nazir bildirib ki, SABAH qruplarının yaradılmasında əsas məqsəd istedadlı və bacarıqlı tələbələri seçərək onlar üçün daha keyfiyyətli təhsil imkanları yaratmaq, eyni zamanda ali təhsil müəssisələrində sağlam rəqabət mühiti formalaşdırmaq olub.

Bax səh.2

İnklüziv təhsildən peşəkar gələcəyə

Açılış mərasimində Alyona Əliyeva, elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Xəzər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Elşən Salahov, gənclər və idman nazirinin müavini İndira Hacıyeva, SOCAR Midstream Gas Operations MMC-nin icraçı direktoru Polad Rüstəmov, Milli Məclisin deputatı Soltan Məmmədov, eləcə də dövlət qurumlarının, layihə tərəfdaşlarının və ictimai təşkilatların nümayəndələri iştirak ediblər. "Birgə və Sağlam" İctimai Birliyinin təsisçisi Aytən Eynalova çıxışında təşkilatın autizmlə şəxslərə və onların ailələrinə dəstək göstərdiyini, bu sahədə maarifləndirmə işləri apardığını bildirib.

Bax səh.3

MIT Azərbaycanlı Tələbələr Birliyi yaradılıb

Dövlət Proqramı təqaüdcüləri Nəzrin Balayeva və Nihat Hacıyev tərəfindən Massaçusets Texnologiya İnstitutunda (MIT) Azərbaycanlı Tələbələr Birliyi yaradılıb.

Təşkilatın məqsədi Azərbaycanın mədəniyyətini, tarixini və müasir inkişafını tanımaq, mədəniyyətlərarası dialoqu və tələbələr arasında əməkdaşlığı təşviq etməkdir.

Birliyin fəaliyyəti mədəni, sosial və maarifləndirici tədbirlərin keçirilməsini, milli bayramların qeyd olunmasını, Azərbaycan mədəniyyətinin tanıtılmasını, tələbələr arasında akademik və peşəkar əlaqələrin genişləndirilməsini əhatə edir.

Təşkilatın əsas hədəfi MIT-də azərbaycanlı tələbələri bir araya gətirən davamlı icma formalaşdırmaqdır.

Xaricdə
təhsil, vətəndə
karyera

Bax səh.4

Gələcəyin əmək
bazarında kimlər
uğur qazanacaq?

Bax səh.5

"Maarifçi"
gənclərin
gözü ilə

Bax səh.5

Maraqdan kəşfə:
məktəbəqədər
təhsilin gücü

Bax səh.6

"Qızların Təhsilinə Dəstək" layihəsinin 5 illik yubileyi qeyd olunub

Emin Əmrullayev

“Qızların təhsili məktəbəqədər yaşdan başlayaraq ümumi və ali təhsil mərhələlərinə qədər davamlı şəkildə dəstəklənməlidir

Bütün qurumları qızların təhsilini prioritet istiqamət kimi saxlamağa çağırıram

Qızların və qadınların inkişafı bütövlükdə ölkəmizin və cəmiyyətimizin inkişafına xidmət edir

Qızların təhsilinə yatırılan vəsait yalnız bir insanın həyatına deyil, gələcək nəsillərin inkişafına da təsir göstərir

Qızların təhsilinə qoyulan investisiya uzunmüddətli dövrdə iqtisadi inkişaf və cəmiyyətin tərəqqisi üçün mühüm imkanlar yaradır. Əsas məsələlərdən biri onların müstəqil yetişməsi, öz qərarlarını sərbəst qəbul etməsi və cəmiyyətin bərabərhüquqlu iştirakçıları kimi formalaşmasıdır

Təhsilli qadınlar övladlarının daha savadlı və müstəqil şəxsiyyət kimi yetişməsində mühüm rol oynayır

Beynəlxalq qiymətləndirmələr və tədqiqatlar da göstərir ki, anaların təhsil səviyyəsi övladlarının təhsil nəticələri ilə sıx bağlıdır

Oktyabrın 22-də Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatlığı, Elm və Təhsil Nazirliyi və Təhsilin İnkişafı Fondunun tərəfdaşlığı ilə həyata keçirilən “Qızların Təhsilinə Dəstək” layihəsinin 5 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb. Daha sonra layihənin beş il ərzində keçirdiyi inkişaf yolunu, əldə olunan nəticələri və qızların təhsil imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində göstərilən təşəbbüsləri əks etdirən qısametrajlı film nümayiş etdirilib.

Tədbirdə açılış nitqi ilə çıxış edən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova qızlar məktəbinin 125 illiyi və “Qızların Təhsilinə Dəstək” layihəsinin 5 illiyinin mühüm tarixi və ictimai əhəmiyyət daşıdığını bildirib. O, qızların təhsilinin cəmiyyətin tərəqqisinin, milli inkişafın və gələcək nəsillərin rifahının əsas şərtlərindən biri olduğunu vurğulayaraq müasir dövrdə rəqəmsal texnologiyalar və əmək bazarının yeni tələbləri fonunda qızların elm, mühəndislik, informasiya texnologiyaları, hüquq və digər perspektivli sahələrə marağının dəstəklənməsinin vacibliyini qeyd edib.

Komitə sədri qızların təhsilinə və gələcək inkişafına dəstəyin genişləndirilməsi üçün

dövlət qurumlarını, ali təhsil müəssisələrini, sahibkarları, şirkətləri və uğur qazanmış qadınları əməkdaşlığa dəvət edib. O, mentorluq, təcrübə və peşəkar inkişaf imkanlarının yaradılmasının gənc qızların potensialını reallaşdırmasına, gələcək karyeralarına inamının artmasına və ölkənin inkişafına töhfə verməsinə şərait yaradacağını bildirib.

Tədbirdə çıxış edən elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev qızların təhsilinə yatırılan investisiyaların yalnız fərdlərin deyil, bütövlükdə cəmiyyətin inkişafına xidmət etdiyini bildirib. Nazir vurğulayıb ki, qızların təhsili ölkənin intellektual potensialının gücləndirilməsi, gələcək nəsillərin daha savadlı, müstəqil və məsuliyyətli vətəndaşlar kimi formalaşması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Emin Əmrullayev həmçinin qadınların dövlət və özəl sektorda, eləcə də cəmiyyətin müxtəlif sahələrində qərarların qəbulunda iştirakının genişləndirilməsinin dayanıqlı inkişafın və daha sağlam cəmiyyətin formalaşmasının vacib amillərindən biri olduğunu diqqətə çatdırıb.

Təhsilin İnkişafı Fondunun İdarə Heyətinin sədri Nicat Məmmədli layihənin qızların təhsil imkanlarının genişləndirilməsi və təhsildə bərabər imkanların təmin olunmasında oynadığı roldan bəhs edib. Sədr dövlət, təhsil

və özəl sektor arasında əməkdaşlığın qızların təhsilinə dəstək təşəbbüslərinin davamlılığında roluna toxunaraq layihənin həyata keçirilməsinə dəstək göstərən tərəfdaşlara təşəkkürünü bildirib. Yeni tərəfdaşların layihəyə qoşulmasının təşəbbüsün inkişafına və əhatə dairəsinin genişlənməsinə tökan verəcəyini vurğulayıb.

Layihəyə qoşulmağın hər il onlarla tələbəyə təhsil dəstəyi göstərmək baxımından mühüm imkan yaratdığını bildiren Elm və Təhsil İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin sədri Araz Paşayev belə mütərəqqi təşəbbüsün bir parçası olmaqdən məmnunluğunu ifadə edib. O, tələbələri bir araya gətirən geniş birliyin formalaşmasının və onların peşəkar təcrübə qazanmasına imkan yaradılmasının əhəmiyyətini vurğulayaraq təmsil etdiyi təşkilatın həyata keçirdiyi layihələr barədə məlumat verib.

Tədbirdə çıxış edənlər layihənin qızların potensialının üzə çıxarılmasına, onların peşəkar inkişafına və gələcək karyera imkanlarının genişləndirilməsinə verdiyi töhfələri vurğulayıblar. Hənifə Məlikova-Zərdabi adına təqaüd proqramının iştirakçıları layihənin onların şəxsi inkişafına, müxtəlif təlim və inkişaf proqramlarında iştirakına yaratdığı imkanlardan bəhs ediblər.

Yubiley tədbiri bədii hissəsi ilə yekunlaşıb.

Almaniya ilə yeni əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib

Oktyabrın 19-da elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Almaniya Federativ Respublikasının Saksoniya federal torpağının elm naziri Sebastian Qemkov ilə görüşüb.

Görüş çərçivəsində Almaniya Federativ Respublikası ilə elm və təhsil sahəsində cari əməkdaşlıq və gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə edilib.

Elm və təhsil naziri SABAH proqramının tələbələri ilə görüşüb

Emin Əmrullayev: SABAH tələbələrinin gələcəyin liderləri kimi yetişməsi əsas hədəflərdəndir

Oktyabrın 21-də elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Bakı Ali Neft Məktəbində (BANM) I və II kursda təhsil alan SABAH tələbələri ilə görüşüb.

Görüşdə açılış nitqi ilə çıxış edən BANM-in rektoru Elmar Qasımov SABAH proqramının ali təhsildə keyfiyyətin yüksəldilməsi və istedadlı gənclərin inkişafı baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb. Rektor bildirib ki, hazırda Bakı Ali Neft Məktəbində 335 SABAH tələbəsi təhsil alır, həmçinin proqram çərçivəsində ilk dəfə doktorantura səviyyəsində təhsilə başlanılıb.

Elmar Qasımov BANM-in yüksək akademik nəticələr göstərən tələbələrin seçimdə ön sıralarda yer aldığını qeyd edib. İlk il 100 tələbə ilə fəaliyyətə başlayan ali təhsil müəssisəsində bu il tələbə qəbulunun 900-ə yaxınlaşdığını bildiren rektor növbəti iki ildə tələbə kontingentinin 5 min nəfərə çatdırılmasının hədəfləndiyini vurğulayıb.

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev tədbirdə çıxış edərək ali təhsil siyasətinin əsas prioritetləri, SABAH proqramının yaradılma məqsədləri və gələcək inkişaf istiqamətləri barədə fikirlərini bölüşüb.

Nazir bildirib ki, SABAH qruplarının yaradılmasında əsas məqsəd istedadlı və bacarıqlı tələbələri seçərək onlar üçün daha keyfiyyətli təhsil imkanları yaratmaq, eyni zamanda ali təhsil müəssisələrində sağlam rəqabət mühiti formalaşdırmaq olub.

Emin Əmrullayev qeyd edib ki, SABAH qruplarının fəaliyyəti ali təhsil müəssisələrində yeni akademik mühitin formalaşmasına, rəqabətin güclənməsinə və təhsil prosesinə yanaşmaların dəyişməsinə töhfə verib. Ötən ildən proqramın yeni mərhələsinə başlanılması da bu inkişafı sürətləndirmək və tələbələr

üçün daha geniş imkanlar yaratmaq məqsədi daşıyır.

Elm və təhsil naziri SABAH proqramının gələcək liderlərin formalaşmasında roluna da diqqət cəkib. Müasir dövrdə tələbələrin bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirməsinin, təşəbbüskarlığının və rəqəbətcə qabiliyyətliliyinin xüsusi əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb. SABAH tələbələrinin üzərinə düşən məsuliyyətin daha böyük olduğunu bildiren Emin Əmrullayev yaradılan imkanlardan səmərəli istifadə edilməsinin, əldə olunan bilik və bacarıqları ölkənin inkişafına yönəldilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Görüş qarşılıqlı sual-cavab formatında davam edib, tələbələri maraqlandıran suallara cavablandırılıb, həmçinin onların fikir və təklifləri dinlənilib.

Qeyd edək ki, SABAH proqramının əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, prioritet ixtisaslar üzrə kadrların hazırlığının gücləndirilməsi və yeni maliyyələşmə mexanizmlərinin tətbiqi istiqamətində işlər davam etdirilir. Ümumilikdə son iki il ərzində SABAH proqramı çərçivəsində 5 226 nəfərlik kvota 19 ali təhsil müəssisəsinə əhatə edib. Ən çox tələbə sayı kompüter elmləri, informasiya texnologiyaları, informasiya təhlükəsizliyi, kompüter mühəndisliyi, maliyyə, kimya mühəndisliyi və neft-qaz mühəndisliyi ixtisasları üzrə müəyyən edilib.

2026-2027-ci tədris ilindən ilk dəfə doktorantura səviyyəsi üzrə qəbul aparılıb və 7 ixtisas istiqaməti üzrə 80 yer müəyyən edilib. Görülən işlər ali təhsildə keyfiyyət əsaslı yanaşmanın gücləndirilməsinə, rəqəbətcə qabiliyyətli insan kapitalının formalaşdırılmasına və ölkənin uzunmüddətli inkişaf prioritetlərinə uyğun kadrların hazırlığının təmin edilməsinə xidmət edir.

Apellyasiya Şurasının növbəti iclası keçirilib

Oktyabrın 23-də elm və təhsil nazirinin müavini, nazirliyin Apellyasiya Şurasının sədri Firudin Qurbanovun rəhbərliyi ilə Apellyasiya Şurasının növbəti iclası keçirilib.

İclasda Elm və Təhsil Nazirliyinin Hüquq şöbəsinin müdür müavini vəzifəsinə namizəd Kamal Aslanovun, Elm və Təhsil Nazirliyi ya-

nında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin Sənədlərlə və Müraciətlərlə İş Sektorunun məsləhətçisi vəzifəsinə namizəd Zeynəb Allahverdiyevanın, Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin Uşaq inkişafı və rifahı şöbəsinin baş məsləhətçisi vəzifəsinə namizəd Aytən Hacıyevanın, Mərkəzi Aran Regional Təhsil İdarəsinin İnzibati Təşkilat sektorunun

baş məsləhətçisi vəzifəsinə namizədlər Mirhəmid Bağirovun və Xəyal Kərimovun şikayətlərinə baxılıb.

İclasda müşahibə komissiyası üzvlərinin təqdim etdiyi məlumat və videogörüntülər əsasında şikayətlər araşdırılıb, 2 şikayətin təmin edilməsi, 1 şikayətin qismən təmin edilməsi və 2 şikayətin təmin edilməməsi barədə şura tərəfindən qərarlar qəbul olunub.

"Rəqəmsal dövrdə ailə: transformasiyanın yeni sərhədləri"

Oktyabrın 21-də Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə “Rəqəmsal dövrdə ailə: transformasiyanın yeni sərhədləri” mövzusunda I Ailə Forumu keçirilib.

Forumda Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Samir Məmmədov, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Gündüz İsmayilov, eləcə də dövlət qurumlarının nümayəndələri, ekspertlər və digər qonaqlar iştirak ediblər.

Forumda çıxış edən Bahar Muradova Azərbaycan ailəsinin milli-mənəvi dəyərlərin və nəsilərə arası bağlılığın qorunmasında mühüm rolunu vurğulayıb. O, ənənəvi ailə dəyərlərini qorumaqla yanaşı, ailələrin texnoloji inkişafın yaratdığı yeni reallıqlara hazırlanmasının vacibliyini qeyd edib. Komitə sədri uşaqların rəqəmsal təhlükəsizliyi, zərərli məzmun, kibernetiklik və rəqəmsal asılılıq məsələlərinə toxunaraq, hazırlanmaqda olan Ailə

Konsepsiyasının əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb.

Ailənin cəmiyyətin və dövlətin təməli olduğunu vurğulayan elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov cəmiyyətdə xoşbəxt ailələrin sayının çox olmasının dövlətin uğurlu inkişafının əsas zəmanəti olduğunu bildirib. Ailənin yeni nəslin tərbiyəsində, milli-mənəvi dəyərlərin formalaşmasında, eləcə də cəmiyyətin sosial və iqtisadi sabitliyinin qorunmasında mühüm rolunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, ailə uşaqların və yaşlı insanların rifahının təmin olunmasında, davranış normalarının və dəyərlərin gələcək nəsillərə ötürülməsində xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Rəqəmsal transformasiyanın ailə həyatına təsirindən danışan nazir müavini texnologiyaların təhsil imkanlarını genişləndirdiyini, eyni zamanda rəqəmsal asılılıq, canlı ünsiyyətin azalması, diqqət çatışmazlığı və nəsilər arasında rəqəmsal fərqlər kimi risklər yaratdığını diqqətə çatdırıb. O, ailədə rəqəmsal və real həyat arasında balansın qorunmasının, rəqəmsal gigiyena qaydalarına əməl edilməsinin, uşaqlarla internet təhlükəsizliyinin müzakirə olunmasının və texnologiyalardan

Firudin Qurbanov I Ailə Forumunda iştirak edib

faydalı məqsədlər üçün istifadənin vacibliyini qeyd edib.

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Samir Məmmədov ölkədə rəqəmsallaşma və süni intellekt sahəsində həyata keçirilən islahatlardan danışdı. O, rəqəmsal infrastrukturun yenilənməsi, elektron xidmətlərin genişləndirilməsi və təhsilin müasirləşdirilməsi istiqamətində görülən işləri qeyd edib. Nazir müavini uşaqların rəqəmsal mühitdə təhlükəsizliyinin təmin olunmasının strateji əhəmiyyətini vurğulayaraq sosial platformalarda uşaqların müdafiəsinə yönəlmiş təkliflər və zərərli məzmunun məhdudlaşdırılması mexanizmləri barədə məlumat verib.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Gündüz İsmayilov rəqəmsal dövrdə ailə institutunun qarşılaşdığı çağırışlardan və mənəvi dəyərlərin qorunmasının əhəmiyyətindən bəhs edib. O, dəyişən dövrün tələblərinə uyğunlaşmaqla yanaşı, ailənin mənəvi əsaslarının və milli kimliyinin qorunmasının, dini dəyərlərin düzgün təbliğinin vacibliyini vurğulayıb.

Forum çərçivəsində “Yeni realıqda ailə: orta məsuliyyətdən dayanıqlı gələcəyə” mövzusunda panel müzakirəsi keçirilib. Müzakirələrdə rəqəmsal transformasiyanın ailə münasibətlərinə, valideyn-övlad ünsiyyətinə və gündəlik həyata təsiri, texnologiyalardan bəhs edilib, eləcə də fiziki və psixoloji sağlamlığın qorunması məsələləri diqqətə çatdırılıb.

Forum ailə münasibətləri, müasir valideynlik, rəqəmsal mühitdə sağlamlıq və təhlükəsizlik, süni intellektin ailəyə təsiri və gələcəyin ailə modeli daxil olmaqla altı istiqamət üzrə panel müzakirələri ilə davam edib.

İnklüziv təhsildən peşəkar gələcəyə

Mədəniyyət və Sənətkarlıq üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsili Mərkəzində inklüziv təlim və tədris mərkəzi yaradılıb

“SkillBridge — Inklüziv məşğulluq üçün inklüziv təhsil” layihəsi çərçivəsində Mədəniyyət və Sənətkarlıq üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsili Mərkəzində Inklüziv Təlim və Tədris Mərkəzi yaradılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, açılış mərasimində Alyona Əliyeva, elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Xəzər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Elşən Salahov, gənclər və idman nazirinin müavini İndira Hacıyeva, SOCAR Midstream Gas Operations MMC-nin icraçı direktoru Polad Rüstəmov, Milli Məclisin deputatı Soltan Məmmədov, eləcə də dövlət qurumlarının, layihə tərəfdarlarının və ictimai təşkilatların nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbir Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

“Birgə və Sağlam” İctimai Birliyinin təsisçisi Aytən Eynalova çıxışında təşkilatın autizmlə şəxslərə və onların ailələrinə dəstək göstərdiyini, bu sahədə maarifləndirmə işləri apardığını bildirdi.

“SkillBridge” layihəsinin rəhbəri Həzi Eynalov yeni mərkəzin əlilliyi və neyromüxtəlifliyi olan şəxslərin peşə bacarıqlarının inkişafına, əmək bazarına inteqrasiyasına və məşğulluq imkanlarının genişləndirilməsinə xidmət etdiyini qeyd edib. Bildirilib ki, mərkəzdə dörd emalatxana müasir avadanlıqlarla təchiz olunub, inklüziv təhsil mühtinin yaradılması üçün müvafiq şərait qurulub. Burada qrafik dizayn, veb-dizayn və program təminatı, interyer və eksteryerin bədii tərtibatı, ağac nəqqəşliyi, eləcə də satış və nəzarətçi-xəzinədarlıq istiqamətləri üzrə təlimlərin təşkili nəzərdə tutulur. Bundan başqa, “Birgə və Sağlam” İctimai Birliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən emalatxanada neyromüxtəlifliyi olan gənclər üçün qənnadçı-şirniyyatçı, barista və kərgüzərlik istiqamətləri üzrə praktiki təlimlər keçirilir. Layihə çərçivəsində ümumilikdə 200 nəfərin qiymətləndirilməsi, 100 nəfərin təlim proqramlarına cəlb olunması və ən azı 60 nəfərin məşğulluğunun təmin edilməsi hədəflənir.

Daha sonra layihənin məqsədlərini və mərkəzin fəaliyyətini əks etdirən videoçarx nümayiş olunub. Xəzər Rayon İcra Hakimiyyəti

nin başçısı Elşən Salahov çıxışında təhsilin inkişafının, uşaqlar üçün bərabər imkanların yaradılmasının və inklüziv təhsilin dəstəklənməsi istiqamətində görülən işləri vurğulayıb.

Elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov bütün uşaqların təhsil alması üçün zəruri şəraitin yaradılmasının vacibliyini qeyd edib. O, inklüziv təhsildə fiziki mənafehlərin aradan qaldırılması ilə yanaşı, məzunların praktiki bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinin və əmək bazarına inteqrasiyasının əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb.

SOCAR Midstream Gas Operations MMC-nin icraçı direktoru Polad Rüstəmov çıxışında inklüzivliyin insanlar üçün bərabər imkanların yaradılması demək olduğunu vurğulayıb. Direktor qeyd edib ki, inklüziv təhsil və məşğulluq bir-biri ilə sıx bağlıdır və gənclərin potensiallarını reallaşdırmaqla, bacarıqlar qazanmaları və əmək bazarına inteqrasiyaları üçün şərait yaradılması vacibdir. Bu təşəbbüs gənclərin özünəinamının artırılmasına və onların imkanların artırılmasına xidmət edir.

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru İlqar Bayramlı inklüziv peşə təhsilinin hər kəsin potensialının üzə çıxarılması və cəmiyyətin sosial-iqtisadi həyatında fəal iştirakının təmin olunması baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb. O bildirib ki, 2023—2026-cı illərdə peşə təhsili müəssisələrində əlilliyi olan şəxslər üçün 5 mindən çox təh-

sil imkanı yaradılıb, cari tədris ilində bu kateqoriyadan olan şəxslərin qəbulu 2023-cü ilə müqayisədə 40 faiz artaraq 1400 nəfərə çatıb. Direktor əlavə edib ki, yeni mərkəz peşə təhsilində çıxış imkanlarının genişləndirilməsi ilə yanaşı, əldə olunan bacarıqların real məşğulluğa çevrilməsinə də töhfə verəcək.

Tədbirdə gənclər və idman nazirinin müavini İndira Hacıyeva və Milli Məclisin deputatı Soltan Məmmədov da çıxış ediblər.

Neyromüxtəlifliyi olan iki gənc öz həyat hekayələrini bölüşüb. Onların çıxışlarında peşə bacarıqlarının inkişafının və inklüziv təhsilin müstəqil həyata hazırlıqda rolu diqqətə çatdırılıb.

Tədbirin sonunda qonaqlar Inklüziv Təlim və Tədris Mərkəzinin fəaliyyəti, yaradılmış şərait və emalatxanalarla tanış olublar. Sonda xatirə fotosu çəkilib.

Qeyd edək ki, “SkillBridge — Inklüziv məşğulluq üçün inklüziv təhsil” layihəsi Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin tərəfdaşlığı, SOCAR Midstream Gas Operations MMC və Cənubi Qafqaz Boru Kəməri üzrə tərəfdaşlarının maliyyə dəstəyi, “Birgə və Sağlam” İctimai Birliyinin icraçılığı ilə həyata keçirilir. Layihə əlilliyi olan şəxslərin peşə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinə, iqtisadi müstəqilliyinin gücləndirilməsinə və inklüziv əmək bazarının formalaşmasına dəstək göstərməyi hədəfləyir.

“AI Academy”nin ilk məzunları təltif edildi

Oktyabrın 20-də Milli Süni İntellekt Strategiyasının icrası çərçivəsində “AI Academy”nin ilk “Məzun günü” keçirilib.

Tədbirdə rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Rəşad Həsənov, elm və təhsil nazirinin müavini Həsən Həsənlı, Milli Məclisin deputatı, Gənclər və idman komitəsinin sədri Şahin İsmayilov, eləcə də “AZCON Holding”in Baş insan resursları idarəetmə departament direktoru El-nur Hüseynov iştirak ediblər.

Elm və təhsil nazirinin müavini Həsən Həsənlı çıxışı zamanı bildirib ki, Azərbaycan öz realıqları

na və strateji hədəflərinə uyğun olaraq gənclərin inkişafı, onların müasir texnologiyalar sahəsində bilik və bacarıqlarının artırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirir.

Nazir müavini son illərdə reallaşdırılan təşəbbüs və təlim proqramlarının insan kapitalının gücləndirilməsinə töhfə verdiyini qeyd edib. O, süni intellekt sahəsində təhsil proqramlarının müasir tələblərə uyğunlaşdırılmasının, praktiki bacarıqların artırılmasının və gənclərin davamlı öyrənməyə təşviq edilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Çıxışlar zamanı Milli Süni İntellekt Strategiyasının əsas prioritetlərindən biri olan insan kapitalının in-

kişafı, gənclərin müasir texnologiyalar sahəsində bilik və bacarıqlarının artırılması, eləcə də süni intellekt üzrə yerli mütəxəssislərin hazırlanmasının əhəmiyyəti vurğulanıb.

Tədbirdə həmçinin süni intellekt sahəsində uzunmüddətli rəqəbat qabiliyyətinin gücləndirilməsinin yalnız texnoloji infrastrukturun inkişafından deyil, və texnologiyaları yaranan, tətbiq edən və inkişaf etdirən ixtisaslı mütəxəssislərin yetişdirilməsindən də asılı olduğu diqqətə çatdırılıb. Dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi, tədris proqramlarının əmək bazasının tələblərinə uyğun qurulması və gənclərin innovasiya sahəsində potensialının reallaşdırılması mühüm istiqamətlər kimi qeyd olunub.

Sonda mərasim çərçivəsində ən yüksək akademik nəticə göstərən üç məzun xüsusi mükafatlarla, digər məzunlar isə diplomlarla təltif olunublar.

Qeyd edək ki, “AZCON Holding”in şirkətlərindən olan Milli Süni İntellekt Mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən “AI Academy” 2025-ci ildə fəaliyyətə başlayıb. Akademiyanın ilk tədris proqramına 8000-dən çox müraciət daxil olub.

Xaricdə təhsil, vətəndə karyera

“Xaricdə qazandığım bilikləri Azərbaycanda tətbiq etmək istəyirəm”

İlk həmsöhbətlərimizdən biri London Universitet Kollecinin (UCL) məzununu **Ayla Heybətova**-dır. Bu il “Menecment” ixtisasının maliyyə istiqaməti üzrə təhsilini başa vuran Ayla sərgiyə iş imkanları ilə tanış olmaq üçün qatılıb: “Əvvəllər də maliyyə sahəsində iş təcrübəm olub. Düşünürəm ki, xaricdə qazandığım biliklər, beynəlxalq mühitdə əldə etdiyim təcrübə, tanış olduğum insanlar və qurduğum əlaqələr gələcək fəaliyyətimə mühüm töhfə verəcək”. “Xüsusilə SOCAR və “PAŞA Management Company”də işləmək istəyirəm. Maliyyə üzrə bilik və bacarıqlarımı həmin şirkətlərdə tətbiq etməklə dövlətə də daha çox töhfə verə biləcəyimi düşünürəm”.

Fərqli ixtisaslar, ortaq məqsəd...

Ostindəki Texas Universitetində dizayn üzrə magistr təhsili alan **Lalə Əmirquliyeva** da fəaliyyətini Azərbaycanda davam et-

dirməyi planlaşdırır. Bakalavr təhsilini Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasında “Sənaye dizaynı” ixtisası üzrə alan müsahibimiz 2024-cü ildə Dövlət Proqramına müraciət edib:

“Təhsil aldığım proqram çərçivəsində qazandığım bilikləri sənaye, qrafik dizayn və dizaynın digər sahələrində tətbiq etmək mümkündür. Buna görə də düşünürəm ki, Azərbaycanda müxtəlif

istiqamətlər üzrə fəaliyyət göstərə bilərəm”. Söhbətəldiyimiz digər məzun

Tofiq Kərimli Dövlət Proqramı çərçivəsində Vorvik Universitetində magistr təhsili alıb. Türkiyənin Koç Universitetində “İqtisadiyyat” ixtisası üzrə bakalavr təhsilini başa vuran Tofiq biliklərini daha çox audit və sabit gəlirli maliyyə alətləri sahəsində tətbiq etməyi düşünür:

“Hazırda sabit gəlirli maliyyə alətləri sahəsində çalışmaq istəyirəm. Bununla yanaşı, audit və ya maliyyə idarəetməsi sahəsində aldığım təhsil və təcrübədən faydalanacağıma inanıram. Dövlət müəssisələrində, dövlət qulluğunda çalışmaq istəyirdim. Buna görə də həmin qurumların təqdim etdiyi vakansiyalar və ümumi iş imkanları ilə daha yaxından maraqlanıram”.

“Dövlətin məzunlar üçün belə imkanlar yaratması sevindiricidir”

Sərgidə dövlət sektorunda çalışmaq istəyən gənclər də az deyil. Onlardan biri Edinburq Universitetində dövlət idarəetməsi üzrə magistr təh-

silini başa vuran **Səbuhi Dadaşov**-dur. Bakı Dövlət Universitetinin “Beynəlxalq münasibətlər” ixtisasını fərqlənmə ilə bitirən Səbuhi bilik və bacarıqlarını dövlətə qulluq etmək üçün istifadə etməyə hazırdır: “Bu sərgidə iştirak etmək mənim üçün böyük qururdu. Dövlətin məzunların qayğısına qalması, iş tapmağımız üçün belə imkanlar yaratması sevindiricidir”.

Qoşulmama Hərəkəti Gənclər

Xaricdə təhsil üzrə Dövlət Proqramının məzunları karyera sərgisində Azərbaycanda iş imkanlarını dəyərləndiriblər

Bir tərəfdə dövlət və özəl qurumların stendlərinə yaxınlaşaraq iş imkanları ilə maraqlanan, CV-lərini təqdim edən gənclər, digər tərəfdə isə uzun müddət görüşmədikləri dostları ilə yenidən bir araya gələn məzunlar... Dünyanın müxtəlif nüfuzlu universitetlərində təhsil almış gənclər bu dəfə Azərbaycanda karyera imkanlarını öyrənmək, gələcək fəaliyyətləri ilə bağlı planlarını bölüşmək üçün Xaricdə təhsil üzrə Dövlət Proqramının məzunları üçün təşkil olunan karyera sərgisində bir araya gəliblər. Oktyabrın 19-da Bakıda keçirilən sərgi Dövlət Proqramı İdarəetmə Qrupu (DPIQ) və Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Məşğulluq Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutub. Tədbirdə 40-dan çox dövlət və özəl qurum tərəfindən 150-dən çox vakansiya təqdim olunub. Bəs xaricdə təhsil almış gənclər Azərbaycanda hansı sahələrdə çalışmaq istəyirlər? Onlar üçün nə kimi iş imkanları mövcuddur? “Azərbaycan müəllimi” olaraq sərgidə iştirak edən məzunlarla həmsöhbət olduq, onların karyera planları və işgötürənlərin təklif etdiyi imkanlarla maraqlandıq.

Təşkilatının protokol şöbəsində bir il çalışan Səbuhi Dadaşov rus, ingilis və fransız dillərini solis bilir. O, xaricdə qazandığı bilikləri və əvvəlki iş təcrübəsini dövlət sektorunda tətbiq etmək niyyətindədir:

“Təşkil olunan karyera sərgisi sayəsində İqtisadiyyat Nazirliyinin, Dövlət Məşğulluq Agentliyinin, eləcə də Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin nümayəndələri ilə görüşmək imkanı əldə etdim. CV-mi onlara təqdim etmişəm. Ümid edirəm ki, yaxın günlərdə mənimlə əlaqə saxlayacaqlar”.

İşgötürənlər məzunlarda nə axtarırlar?

Məzunlarla söhbətdən sonra üz tuturuq dövlət və özəl qurumların stendlərinə. İnsan resursları üzrə mütəxəssislər gəncləri vakansiyalarla tanış edir, onların təhsili və karyera hədəfləri ilə maraqlanırlar. Elm və Təhsil Nazirliyinin İnsan resursları sektorunun əməkdaşı **Türkan Cəfəri** belə sərgilə-

rin məzunlarla qurumlar arasında birbaşa ünsiyyətə imkan yaratdığını bildirir:

“Sərginin əsas məqsədi məzunların həm bir-birilə, həm də dövlət qurumları ilə daha yaxından tanış olmasıdır. İnsan resursları üzrə əməkdaşlar onlara mövcud vakansiyalar barədə məlumat verir, məzunlar isə CV-lərini təqdim edir, maraqları və karyera hədəfləri haqqında danışirlar”.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin baş məsləhətçisi **İlahə Şəfiyeva** isə bildirir ki, qurumda artıq Dövlət Proqramının bir neçə məzunu çalışır. Agentlik digər ixtisaslı gənclərlə də maraqlanır: “Əsas fəaliyyət istiqamətlərimiz sırasında antiinhisar nəzarəti, haqsız rəqabətə qarşı mübarizə, dövlət satınalmalarına nəzarət və standartlaşdırma yer alır. Buna görə də iqtisadiyyat, idarəetmə və hüquq istiqamətləri üzrə ixtisaslar

bizim üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Namizəd axtarışında da ilk növbədə Dövlət Proqramı çərçivəsində bu ixtisaslar üzrə təhsil almış məzunlara diqqət yetiririk”.

“Məzunların işlə təmin olunmasına dəstək göstərməyə çalışacağıq”

Dövlət Məşğulluq Agentliyinin İnsan resursları departamentinin əməkdaşı **Cavid Hüseynov** məzunlara təklif olunan vakansiyalardan danışır: “Agentlik olaraq mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, böyük mütəxəssis və baş mütəxəssis vəzifələri üzrə iş imkanları

təklif edirik. Əməkdaşlarımız məzunlara bu vakansiyalarla bağlı məlumat verir və onlara dəstək göstərirlər”.

Cavid Hüseynovun sözlərinə görə, sərgidə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin digər tabeli qurumları da öz vakansiyalarını təqdim edirlər.

“Mümkün qədər çalışacağıq ki, Dövlət Proqramı məzunlarının işlə təmin olunmasına dəstək göstəririk”, - o qeyd edib.

Kimisi CV-sini təqdim edərək cavab gözləyir, kimisi ixtisasına uyğun seçim etməyə çalışır. Sərgidə qurulan əlaqələrin konkret məşğulluq imkanlarına çevrilməsi qarşıdakı dövrdə özünü göstərəcək. Bu görüş gənclərin xaricdə qazandıqları bilik və təcrübəni Azərbaycanda tətbiq baxımından əhəmiyyətli platforma rolunu oynayır.

AYTAC ŞİRİNZADƏ

Nazir müavini Kənan Kərimzadə Samərqənddə keçirilən “Uşaqların gələcəyinə investisiya” Qlobal Sammitində iştirak edib

Elm və təhsil nazirinin müavini Kənan Kərimzadə 21—22 oktyabr tarixlərində Özbəkistanın Samərqənd şəhərində keçirilən “Uşaqların gələcəyinə investisiya” Qlobal Sammitində iştirak edib. Nazir müavini sammit çərçivəsində “Keyfiyyətli və ömürboyu öyrənmənin təməli kimi erkən təhsilə investisiya” və “Süni intellektə hazırlıqdan məsuliyyətli tətbiqə” mövzularına həsr olunmuş sessiyalarda məruzə ilə çıxış edərək müvafiq mövzular üzrə panel müzakirələrinə qoşulub.

Erkən təhsilə həsr olunmuş sessiyada Kənan Kərimzadə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil xidmətlərinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, yeni maliyyələşmə mexanizmlərinin tətbiqi və təhsilin keyfiyyətinin təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verib. Nazir müavini valideyn-dövlət-özəl sektor arasında əməkdaşlığa əsaslanan model çərçivəsində özəl məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təhsil haqlarının dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi təcrübəsini bölüşüb. O, erkən təhsil investisiyalarının insan kapitalının inkişafı, uşaqların potensialının erkən yaşlardan dəstəklənməsi və onlar üçün bərabər imkanların yaradılması baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb.

Süni intellektin təhsildə tətbiqinə həsr olunan müzakirələrdə Azərbaycanın rəqəmsal təhsil sahəsində təcrübəsini təqdim edən nazir müavini Kənan Kərimzadə süni intellekt texnologiyalarının dan səmərəli və məsuliyyətli istifadəsinin

təmin olunması üçün rəqəmsal infrastrukturun gücləndirilməsinin, müəllimlərin müvafiq bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinin və effektiv idarəetmə mexanizmlərinin formalaşdırılmasının vacibliyini qeyd edib. Eyni zamanda uşaqların fərdi məlumatlarının qorunmasının və süni intellekt texnologiyalarının təlim nəticələrinə təsirinə qiymətləndirilməsinin əhəmiyyətinə diqqət çəkib.

Sammit çərçivəsində nazir müavini bir sıra rəsmi şəxslərlə, o cümlədən Özbəkistan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini, təhsil və elm naziri Erkinjon Turdimov, Qırğız Respublikasının maarif naziri Dögdürköl Kəndirbayeva, eləcə də Özbəkistan Respublikası Prezidenti yanında Milli Sosial Müdafiə Agentliyinin direktorunun birinci müavini Şahnoza Mirziyoyeva ilə görüşüb.

Görüşlərdə Azərbaycan, Özbəkistan və Qırğızistan arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın ali təhsil imkanları Mərkəzi Asiya ölkələrində təqdim olunub

Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi, “Study in Azerbaijan” layihəsi və Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin nümayəndələrindən ibarət heyət Mərkəzi Asiya ölkələrində keçirilən beynəlxalq təhsil sərgilərində (International Education Fair — IEF 2026) iştirak edib.

Səfər proqramı çərçivəsində Qazaxıstanın Astana və Almatı, Qırğızstanın Bişkek və Özbəkistanın Daşkənd şəhərlərində Azərbaycanın ali təhsil imkanlarını təqdim olunub.

Sərgilərdə ziyarətçilərə Azərbaycanın ali təhsil müəssisələri, müxtəlif təhsil səviyyələri üzrə tədris proqramları, qəbul qaydaları, tədris dilləri və təqaüd imkanları barədə məlumat ve-

rib. Ölkəmizdə tədris proqramları, təhsil haqları, yaşayış şəraiti və müraciət prosedurları ilə bağlı sualları cavablandırılıb.

Sərgilərdə iştirakın əsas məqsədi Azərbaycanın ali təhsil imkanlarının beynəlxalq səviyyədə tanıtılması, potensial tələbələrə məlumatlandırılması və əcnəbi tələbələrə cəlb istiqamətində əlaqələrin genişləndirilməsi olub.

Gələcəyin əmək bazarında kimlər uğur qazanacaq?

bp şirkətinin vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli “Maarifçi” proqramının iştirakçıları ilə görüşdə uğurlu karyeranın əsas şərtlərindən danışdı

bp şirkətinin Xəzər bölgəsində Xərici əlaqələr və kommunikasiya üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli “Maarifçi” tələbə-məzun proqramının iştirakçıları ilə görüşüb.

SABAH.city innovasiya Şəhəriçində keçirilən görüşdə gənclərin peşəkar inkişafı, əmək bazarının tələbləri, gələcək karyera perspektivləri və texnologiyə yeniliklərin əmək bazarına təsiri müzakirə olundu.

Bəxtiyar Aslanbəyli uğurlu karyera qurmaq üçün praktiki təcrübənin, xarici dil biliklərinin və davamlı öyrənmənin əhəmiyyətini vurğulayıb. O, əmək bazarında rəqəbatdə davamlı olmaq üçün nəzəri biliklərlə yanaşı, praktiki təcrübə qazanmağın, bilik və bacarıqları davamlı inkişaf etdirməyin vacibliyini qeyd edib.

Süni intellektin sürətli inkişafına toxunan bp-nin vitse-prezidenti texnologiyə yenilikləri izləməyin, yeni biliklərə açıq olmağın və dəyişən şəraitə uyğunlaşma bacarığının gələcək karyera uğurlarında mühüm rol oynadığını bildirib.

Görüşdə müstəqil öyrənmə, şəxsi inkişafı istirahət arasında balansin qorunması və sosial məsuliyyət

yət məsələləri də müzakirə olundu. Bəxtiyar Aslanbəyli gənclərin gələcək peşə fəaliyyətlərindən asılı olmayaraq cəmiyyətin inkişafına töhfə vermələrinin vacibliyini vurğulayıb.

Görüş çərçivəsində SABAH.city innovasiya Şəhərciyinə infotur da təşkil olundu. Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən “Yüksək Texnologiyalar Parkı”

MMC-nin (YTP) baş icraçı direktoru Nihat Məcidov qonaqları salamlayaraq şəhərciyin infrastrukturunu ilə tanış edib.

Infotur zamanı iştirakçılara mərkəzdə fəaliyyət göstərən laboratoriyalar, onların iş prinsipləri və imkanları barədə məlumat verilib. Gənclər

innovasiya və texnologiya sahəsində müasir yanaşmalar, laboratoriyaların praktiki bilik və bacarıqların inkişafındakı rolu ilə tanış olublar.

Qeyd edək ki, “Maarifçi” tələbə-məzun proqramı Elm və Təhsil Nazirliyi və Təhsilin İnkişafı Fondunun təşəbbüsü ilə həyata keçirilir. Proqramın məqsədi elm və təhsil sahəsində insan resurslarının inkişafına dəstək göstərmək, tələbə və məzunların praktiki bilik və bacarıqlarını artırmaq, müasir idarəetmə yanaşmalarını mənimsəmələrinə və peşəkar mühitə inteqrasiyalarına şərait yaratmaqdır.

“MAARİFÇİ” GƏNCLƏRİN GÖZÜ İLƏ: NƏZƏRİ BİLİKDƏN PEŞƏKAR TƏCRÜBƏYƏ

Təhsilə sinif otağından konarda baxmaq

Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimliyi üzrə təhsil alan Ülviyyə Quliyeva hazırda Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin Xüsusi təhsil sektorunda təcrübə keçir. Onun “Maarifçi” proqramına qoşulmaqda əsas məqsədi təhsil sahəsini yalnız nəzəri biliklər əsasında deyil, proseslərin daxilində öyrənmək olub.

Universitetdə aldığı pedaqoji təhsil zamanı keçdikcə onda təhsilin idarə olunması, keyfiyyət təminatı, monitoring və təhsil siyasətinin hazırlanması kimi məsələlərə maraq yaranıb. Ülviyyə təhsilin daha geniş və müəkkəb sistem olduğunu anladıqca gələcək fəaliyyətini yalnız müəllimliklə məhdudlaşdırmaq istəməyib.

Onun sözlərinə görə, zaman keçdikcə “təhsilin yalnız sinif otağında baş verən prosesdən ibarət olmadığını” daha aydın görüb. Bu baxımdan “Maarifçi” proqramı idarəetmə mexanizmlərini yaxından öyrənmək, nəzəri bilikləri praktiki fəaliyyətlə əlaqələndirmək və peşəkar imkanlarını daha yaxşı tanımaq üçün əlverişli mühit yaradıb.

Proqram çərçivəsində müxtəlif tədbirlərdə, görüşlərdə və müzakirələrdə iştirak isə təhsil sistemində baxışını daha da genişləndirib. Fərqli təhsil müəssisələrindən və ixtisas istiqamətlərindən olan gənclərlə eyni mühitdə olmaq, rəhbər şəxslər və təhsil sektoru nümayəndələri ilə fikir mübadiləsi aparmaq onun üçün faydalı təcrübəyə çevrilib.

Ülviyyənin qazandığı əsas bacarıqlardan biri təhsil proseslərinə sistemli yanaşmaqdır. Təhsilin keyfiyyəti yalnız əldə olunan nəticələrlə deyil, həmin nəticələrə aparən proseslərin düzgün təşkili ilə də bağlıdır. Proqram müddətində iştirak

etdiyi müzakirələr bir çox məsələnin həllində müxtəlif baxışların bir araya gətirilməsinin əhəmiyyətini daha aydın göstərib.

Hazırda Xüsusi təhsil sektorunda fəaliyyəti isə bu bilikləri real iş mühitində müşahidə etməyə imkan yaradır. Müxtəlif proseslərlə tanışlıq, idarəetmə və qiymətləndirmə mexanizmlərinin praktiki tətbiqini görmək onun peşəkar maraqlarının istiqamətini də dəqiqləşdirib.

Proqramdan əvvəl gələcək fəaliyyətini daha çox müəllimlik və tədrislə əlaqələndirən Ülviyyə artıq təhsil sisteminin idarə olunması və inkişaf etdirilməsi istiqamətini də özü üçün uyğun sahə hesab edir. Xüsusilə təhsil müəssisələrində və bütövlükdə sistem səviyyəsində qəbul edilən qərarların şagirdlərə, müəllimlərə və digər iştirakçılara təsirini yaxından müşahidə etmək bu marağı daha da gücləndirib.

Hər qorarın arxasında insan dayanır

Ülviyyə Quliyevanın təcrübə müddətində diqqətini çəkən mühüm məsələlərdən biri təhsil sisteminə qəbul olunan qərarların arxasında real insanların və onların fərqli ehtiyaclarının dayanmasıdır. Hər hansı məsələni sənəd, statistika və göstəricilər əsasında qiymətləndirmək mümkün olsa da, proseslərin içində olmaq həmin rəqəmlərin konkret insan həyatına təsirini daha yaxından görməyə imkan verir.

Xüsusi təhsil sektorunda fəaliyyəti bu baxımdan onun üçün xüsusilə ləğvədiyi olub. Müxtəlif ehtiyacları olan uşaqların təhsilə çıxışının və tədris prosesində iştirakının təmin olunması ilə bağlı məsələləri fərdiləşdirilmiş yanaşmanın əhəmiyyətini daha aydın göstərib.

Proqramın qazandırdığı digər mühüm nəticə problemlərə münasibətdə düşüncə tərzinin dəyişməsi-

dir. Təhsil sahəsində mövcud çətinliklərə hazır cavablar axtarmaqdan, onların səbəblərini araşdırmaq, düzgün suallar vermək və əsaslandırılmış həll yolları təklif etmək daha vacibdir.

Ülviyyə üçün bu yanaşmanın mahiyyəti “problemi görmək, səbəbini araşdırmaq və həll üçün əsaslandırılmış yanaşma təklif etmək” prinsipində ifadə olunur.

Gələcəkdə qazandığı təcrübəni təhsil sahəsində mövcud ehtiyacların öyrənilməsinə və onların həllinə yönəlmis təşəbbüslərdə tətbiq etməyi planlaşdırır. Təhsil sisteminin inkişafı üçün qərarların real ehtiyaclarla, mövcud vəziyyətin təhlilə, araşdırma və monitoring nəticələrinə əsaslanmasını vacib hesab edir.

Bununla yanaşı, gənclərin təhsil sahəsində baş verən proseslərə daha yaxından cəlb edilməsini, onların fikri və təşəbbüslərinə imkan yaratmasını əhəmiyyətli sayır. Əsas hədəfi isə qazandığı bilik və bacarıqları təhsilin daha keyfiyyətli, əlçatan və fərqli ehtiyaclarla uyğun təşkilinə xidmət edən işlərdə tətbiq etməkdir.

Təhsil sisteminin maliyyə tərəfi: rəqəmlərdən idarəetməyə

“Maarifçi” proqramının digər iştirakçısı Əsədullah Ərəbi isə maliyyə və iqtisadiyyat üzrə əldə etdiyi nəzəri bilikləri dövlət qurumunda tətbiq etmək məqsədilə proqrama qoşulub. Onun maraq dairəsində təhsil kimi strateji sahənin maliyyə hesabatlığının necə formalaşması, müxtəlif qurumlardan daxil olan məlumatların vahid sistemdə birləşdirilməsi və dövlət səviyyəsində qərarvermə mexanizmlərinin öyrənilməsi dayanıb.

Əsədullah proqramdan əsas gözləntisini dövlət maliyyə idarəçiliyinin real iş prinsiplərini öyrənmək, konsolidasiya metodologiyasını mənimsəmək və analitik bacarıq-

larını inkişaf etdirmək kimi müəyyənləşdirib.

Onu maraqlandıran əsas məsələlərdən biri təhsil sahəsinin “mərkəzləşdirilmiş maliyyə hesabatlığının necə formalaşdığını və idarə olunduğunu” yaxından öyrənmək olub.

Proqram çərçivəsində maliyyə hesabatlarının icmallaşdırılması istiqamətində fəaliyyəti ona həm texniki biliklər, həm də sistemli idarəetmə baxışı qazandıraraq. Çoxsaylı struktur və tabeli qurumlardan daxil olan müəkkəb maliyyə məlumatlarının ümumiləşdirilməsi, icmal bələslərin təhlili və hesabatların vahid standartda uyğunlaşdırılması proseslərində iştirak edib.

İrihəcmli məlumatlarla işləmək yüksək dəqiqlik və analitik düşüncə tələb edir. Maliyyə göstəricilərinin yaranan ən kiçik uyğunsuzluğun belə yekun nəticəyə təsir edə bilməsi bu sahədə məsuliyyətin miqyasını göstərir. Əsədullahın sözlərinə görə, məhz belə hallarda “ən kiçik uyğunsuzluğun belə yekun nəticəyə təsirini vaxtında aşkarlamaq” xüsusi diqqət tələb edir.

Qazanılan təcrübə maliyyə axınlarının dövlət siyasətinin icrasına necə xidmət etdiyini daha yaxşı anlamağa imkan yaradıb. İnstitusional səviyyədə hesabatlılıq və koordinasiya mexanizmlərinin əhəmiyyətini öyrənməsi isə onun gələcək karyera hədəflərinə də təsir göstərib.

Əsədullah artıq təhsil sistemində yalnız xidmət sahəsi kimi deyil, büdcə icmalları, maliyyə dayanıqlığı və resursların idarə olunması üzərində qurulan strateji iqtisadi sistem kimi yanaşır.

Bu yanaşma onun peşəkar fəaliyyət istiqamətini də müəyyənləşdirib. Gələcəkdə dövlət maliyyə idarəçiliyi və strateji iqtisadi təhlillər sahəsində çalışmaq, xüsusilə mərkəzləşdirilmiş maliyyə nəzarəti, məlumatlara əsaslanan qərarvermə

və dövlət resurslarının optimallaşdırılması istiqamətlərində ixtisaslaşmaq niyyətindədir.

Təcrübədən innovativ təşəbbüslərə

Əsədullah Ərəbinin proqram müddətində diqqətini çəkən əsas məqamlardan biri mərkəzi səviyyədə aparılan maliyyə icmallaşdırılmasının nə qədər böyük məsuliyyət tələb etməsidir. Müxtəlif təhsil müəssisələrindən daxil olan məlumatların hər biri geniş infrastruktur, minlərlə insanın əməyini və bütövlükdə təhsil sisteminin fəaliyyətini əks etdirir.

Belə məlumatların vahid mərkəzdə birləşdirilməsi dövlət maliyyəsinə sistemli düşüncənin və ən kiçik detallara həssas yanaşmanın əhəmiyyətini ortaya qoyur. Bu təcrübə onun gələcək planlarında innovativ texnologiyalara marağını da gücləndirib.

Əsədullah qazandığı bilikləri təhsildə məlumat və analitikanın imkanlarını genişləndirən təşəbbüslərə çevirmək istəyir. Xüsusilə maliyyə hesabatlılığı və məlumatların icmallaşdırılması proseslərinin süni intellekt dəstəklili alətlərlə avtomatlaşdırılmasını perspektivli istiqamət hesab edir.

Belə həllərin tətbiqi böyük həcmli maliyyə məlumatlarının daha operativ təhlilə, idarəetmə qərarlarının sürətli qəbuluna və resursların daha dəqiq bölüşdürülməsinə imkan yarada bilər.

Onun gələcək planları yalnız texnologiyə həllərlə məhdudlaşmır. Qazandığı analitik baxışı gənclərlə bölüşmək, tələbələrə dövlət büdcəsi və maliyyə savadlılığı üzrə biliklərini artırmaq da əsas hədəflərindəndir.

Bu məqsədlə intellektual vörkşopların təşkili və rəqəmsal platformaların yaradılması üzərində düşüncə. Belə təşəbbüslər vasitəsilə

gənclərin maliyyə məlumatlarını təhlil etmək, dövlət resurslarının idarə olunması prinsiplərini anlamaq və analitik düşüncə bacarıqlarını inkişaf etdirmək imkanlarını genişləndirmək istəyir.

Fərqli istiqamətlər, ortaq hədəflər

Ülviyyə Quliyeva və Əsədullah Ərəbinin proqram çərçivəsində qazandıqları təcrübə fərqli sahələri əhatə etsə də, hər iki iştirakçının yanaşmasında ortaq məqamlar diqqəti cəlb edir. Onların hər ikisi nəzəri biliklərin praktikada tətbiqini, sistemli düşüncəni, qərarların arxasında dayanan real prosesləri anlamağı və gələcək fəaliyyətlərini konkret ehtiyacların həllinə yönəltməyi vacib hesab edir.

Ülviyyə təhsilin idarə olunması, xüsusi təhsil və ehtiyaca əsaslanan yanaşmaların inkişafı istiqamətində fəaliyyət göstərməyi hədəflədiyi halda, Əsədullah maliyyə idarəçiliyində innovativ texnologiyaların tətbiqini, hesabatlılığın təkmilləşdirməsini və gənclərin maliyyə savadlılığının artırılmasını prioritet sayır.

Birinin diqqət mərkəzində təhsil qərarlarının insanlara təsiri, digərinin fəaliyyətində isə həmin qərarların maliyyə və resurs təminatı dayanır. Bu fərqli yanaşmalar əslində təhsil sisteminin bir-biri ilə əlaqəli tərəflərini əks etdirir. Keyfiyyətli və əlçatan təhsil üçün həm ehtiyacların düzgün müəyyənləşdirilməsi, həm də mövcud resursların səmərəli idarə olunması mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Hər iki iştirakçının təcrübəsi göstərir ki, “Maarifçi” proqramı gənclərə yalnız iş mühitini yaxından tanımaq deyil, həm də peşəkar maraqlarını dəqiqləşdirmək, gələcək hədəflərini müəyyənləşdirmək və qazandıqları bilikləri real təşəbbüslərə çevirmək üçün imkan yaradır.

Rəşid QARAYEV

Məktəbəqədər təhsil insanın gələcək inkişafının təməlini qoyan, onun dünyanı tanımaq, öyrənmək və dərk etmək bacarıqlarının formalaşdığı mühüm mərhələdir. Məhz bu dövrdə ətraf aləmə maraq, öyrənmək həvəsi, müstəqil düşünmək, sual vermək və yeni yollar kəşf etmək meyli tədriscən inkişaf edir. Məktəbəqədər təhsilin əhəmiyyəti yalnız ilkin bilik və bacarıqların formalaşdırılması ilə məhdudlaşmır. Bu mərhələ, eyni zamanda, fərdi xüsusiyyətlərin üzə çıxması və təbii imkanların inkişafı üçün geniş fərsətlər yaradır. Buna görə də məktəbəqədər təhsilin məqsədi yalnız məktəbə hazırlamaq deyil, hər bir uşağın maraqlarını, meyllərini və potensialını görmək, onun özünəməxsus inkişaf yoluna dəstək olmaqdır. Bəzən adi görünən bir sual, gözənilməz bir fikir və ya təkrar-təkrar göstərilən maraq gələcəkdə daha böyük imkanların ilkin işarəsi ola bilər. Əsas məsələ isə bu işarələri vaxtında görmək, düzgün anlamaq və inkişaf üçün uyğun mühit yaratmaqdır. UNESCO erkən uşaqlıq dövrünü, sonrakı öyrənmə, emosional rifah və bütöv inkişaf üçün mühüm təməl mərhələ kimi qiymətləndirir. Bu yanaşma məktəbəqədər təhsilə münasibətimizi yenidən düşünməyə əsas verir: söhbət yalnız məktəbə hazırlıqdan deyil, insanın gələcək inkişafı üçün möhkəm zəmin yaratmaqdan gedir.

MARAQDAN KƏŞFƏ:

Bəzən uşaqlara baxır və onlar haqqında tez qərar veririk: “Çox sakitdir”, “çox dəcadlıdır”, “bir yerdə dayanmır”, “çox sual verir”, “əlləri işə yatımlıdır”, “rəsm çəkməyi çox sevir”, “hamısından tez öyrənir”. Biz bu cümlələri çox vaxt sadəcə xüsusiyyətləri təsvir edən ifadələr kimi qəbul edirik. Amma, bəlkə də, həmin xüsusiyyətlərin arxasında hələ tam görə bilmədiyimiz imkanlar dayanır? Bəlkə bir yerdə dayanmayan fərd dünyanı hərəkət vasitəsilə kəşf edir? Daim sual verən sadəcə dəcə deyil, ətraf aləmə böyük maraq göstərir? Əşyaları söküb yenidən birləşdirən dağıtmaq istəmir, onların necə işlədiyini anlamağa çalışır? Məktəbəqədər təhsildə özümüzə verməli olduğumuz mühüm suallardan biri məhz budur: Davranışın özünü görürük, yoxsa onun arxasında dayanan ehtiyacı, marağı və inkişaf imkanını da anlamaq bilirik?

Məktəbəqədər yaş insanın dünyanı kəşf etdiyi, suallar verdiyi, sınaqlar keçirdiyi, səhv etdiyi, yenidən cəhd göstərdiyi və tədriscən özünü tanımağa başladığı dövrüdür. Bu yaşda hər bir fərdin inkişafı eyni şəkildə və eyni sürətlə baş vermir. Ona görə də valideynlərin, müəllimlərin, tərbiyəçi-müəllimlərin vəzifəsi hamını eyni qəlibə salmaq deyil, fərdi inkişaf xüsusiyyətlərini görmək və hər kəs üçün uyğun imkanlar yaratmaqdır.

Potensial haqqında danışanda çox vaxt onun əldə edilmiş nəticələrlə əlaqələndiririk. Gözlə şeir deyirsə, yaxşı rəsm çəkirsə, tez oxuyursa, yaxşı hesablayırsa və ya yüksək nəticə göstərsə, bunu müəyyən qabiliyyətin göstəricisi hesab edirik. Lakin potensial əldə edilməmiş nəticədən daha geniş anlayışdır. Bəzən o, hələ nəticə şəklində görünmür. Bəzən yalnız maraq, araşdırmaq həvəsi və ya eyni fəaliyyəti təkrar-təkrar sınamaq istəyində özünü göstərir. Bəzən bir sualın cavabını tapmaq üçün göstərilən səyde, adi əşyalardan yeni bir şey düzəltməkdə və ya başqalarının diqqət yetirmədiyini bir detallı fərq etməkdə üzə çıxır. OECD-nin erkən uşaqlıq təhsili ilə bağlı materiallarında maraq, motivasiya, davamlılıq, özünü tənzimləmə və sosial bacarıqların inkişafında oyun, araşdırma və qarşılıqlı əlaqələrin əhəmiyyəti vurğulanır. Bu yanaşma bir mühüm məqamı önə çıxarır: potensialı anlamaq üçün yalnız əldə edilmiş nəticəyə deyil, həmin nəticəyə aparan prosedə də diqqət yetirmək lazımdır. Uşaq necə oynayır? Nə ilə daha çox maraqlanır? Nəyi təkrar-təkrar sına-yır? Nə barədə çox sual verir? Çətinliklə qarşılaşanda necə davranır? Nə-

yi özü kəşf etməyə çalışır? Bu sualların cavabları gündəlik fəaliyyət zamanı diqqətli müşahidə ilə üzə çıxarılır. Potensialı görməyin ilk addımı da məhz budur.

Bir gün məşədə böyük yağım baş verir. Bütün quşlar canlarını qurtarmaq üçün uçuşurlar. Bu qarışıqlıqda sərcə ana balasını itirir. Məşənin üzərində uçan qartalla qarşılaşaraq soruşur:

– Qartal, sən bütün məşəni görürsən. Mənim balamı görmüsən? Qartal soruşur: – Balan necə görünür? Sərcə ana qürurla cavab verir: – O, məşədəki ən gözəl, ən yaxşı uçan, ən gözəl səsi, qanadları güclü olan quşdur. Gören kimi tanıyacaqsan.

Qartal axtarısa çıxır. Bir müddət sonra güclü dimdiyi, geniş qanadları olan balamı bir qartal gətirir. – Bu sənin balandır? Sərcə başını yelləyir: – Xeyr. Mənim balam belə yöndəmsiz və iri deyil.

Bir qədər sonra qartal balaca, lələkləri dağımış, qorxmış və yalnız cıkkıldəməyi bacaran bir sərcə balasını gətirir. Sərcə ona onu gören kimi balasına sarılır: – Budur! Mənim balam! Hekayə sadədir, amma mühüm bir məqamı xatırladır: biz bəzən dəyər verdiyimiz xüsusiyyətləri yalnız öz gözəllətilərimizə uyğun şəkildə görürük. Valideyn üçün övladın hər bir xüsusiyyəti dəyərlidir. Müəllimin, tərbiyəçi-müəllimin vəzifəsi isə bu xüsusiyyətləri müşahidə etmək, onların arxasında hansı ehtiyacların, maraqların və inkişaf imkanlarının dayandığını anlamağa çalışmaqdır.

Bəlkə də əsas vəzifəmiz kimsə “sən istedadlısan” deməkdən əvvəl onun nəyə görə həyəcanlandığını, nəyə maraq göstərdiyini və hansı fəaliyyət zamanı özünü daha sərbəst ifadə etdiyini görməkdir.

Hər kəsi eyni meyarla qiymətləndirmək asan görünə bilər. Lakin bu, həmişə ədalətli və düzgün yanaşma deyil. Bir uşaq musiqiyə, digəri konstruksiyaya, başqası hekayə danışmağa, digəri isə hərəkətə böyük maraq göstərə bilər. Əgər yalnız bir neçə standart nəticəni əsas götürsək, fərdi imkanların əhəmiyyəti yətlü bir hissəsini nəzərdən qaçıra bilərik. Bu səbəbdən məktəbəqədər təhsildə əsas sualımız “nəyi bacarmır?” deyil, “nəyi sevərək edir və biz həmin marağı onun inkişafına necə çevirə bilərik?” olmalıdır. Suallın dəyişməsi münasibətin dəyişməsi deməkdir. Birinci yanaşma çatışmazlığa, ikinci yanaşma isə inkişaf

imkanlarına diqqət yetirir. Bu, çətinlikləri görməmək və ya hər davranışını müsbət xüsusiyyət kimi qiymətləndirmək demək deyil. Əksinə, fərdi xüsusiyyətləri düzgün anlamaq və uyğun dəstək göstərmək deməkdir. Məktəbəqədər təhsil bəzən ibtidai məktəbin kiçik modeli kimi baxırıq: daha tez oxusun, daha çox şeir əzbərləsin, daha yaxşı hesablasın və məktəbə hazır olsun. Əlbəttə, ilkin

bilik və bacarıqların formalaşmasının öz əhəmiyyəti var. Lakin erkən uşaqlığın missiyası bundan daha genişdir. UNESCO-nun və OECD-nin erkən təhsil yanaşmalarında fiziki, kognitiv, sosial və emosional inkişaf, oyun vasitəsilə öyrənmənin və böyüklerle keyfiyyətli qarşılıqlı əlaqələrin əhəmiyyəti ön plana çıxır. Deməli, əsas məqsəd mümkün qədər çox məlumatı yadda saxlamaq deyil. Məqsəd öyrənmək istəyini qorumaq, marağı gücləndirmək, müstəqil düşünmək və araşdırmaq üçün şərait yaratmaqdır. Pedaqoji ədəbiyyatda geniş yayılmış bir fikir var: uşaqlar doldurulacaq qablar deyil, alovlandırılacaq məşəllərdir. Bu obraz məktəbəqədər təhsilin fəlsəfəsini sadə şəkildə ifadə edir. Biz məlumat verə bilərik. Ancaq sual vermək həvəsini söndürmüş, səhv etməkdən qorxutmuş, nəticə əldə etməyə çalışarkən kəşf etmək sevincini əlindən almışıqsa, çox vacib bir şeyi itirmişik. Bu qığılcımın qorunmasında motivasiyanın xüsusi rolu var. Motivasiya isə yalnız göstəriş və məcburiyyətlə formalaşmır. Onun üçün maraq, seçim imkanı, uğur hissi və dəstəkləyici mühit lazımdır.

Bir ana qızının skripka öyrənməsini çox istəyir. Lakin qız skripkanı heç sevmir. Anası hər dəfə onu

görəndə xatırladır: – Qızım, skripka! Bir axşam evə oğru girir. Oğru evdən çıxmaq istəyərkən qarşısında skripka tutmuş balaca qızı görür. Qorxur ki, qız qışqıracaq və valideynləri oyadacaq. Amma qız sakit-cə deyir: – Əmi, nə olar, bu skripkanı da apar! Bu, məşhur mozalandır, ancaq

pedaqoji mesajı ciddidir: bir fəaliyyətə marağı məcburiyyətlə yaratmaq çox çətinidir. Bu o demək deyil ki, öyrənmə həmişə asan və zəhmətəz olmalıdır. Əksinə, davamlılıq və səbir də inkişafın vacib hissələridir. Ancaq böyükler əvvəlcə marağı anlamağa, sonra həmin marağı öyrənməyə çevirməyə çalışmalıdırlar. Maraqla başlayan fəaliyyət daha dərindən araşdırma, araşdırma isə yeni bilik və bacarıqların formalaşmasına yol açar bilər. Bəzən öyrənmək həvəsini qorumaq əlavə məlumat verməkdən daha vacibdir.

Biri sakitdir, digəri çox hərəkətli. Biri uzun müddət rəsm çəkir, digəri bir dəqiqə belə yerində oturmaq istəmir. Biri sual verməyi sevir, digəri əşyaları söküb onların necə işlədiyini öyrənməyə çalışır. Biri hekayələr qurur, digəri bütün günü nəşə düzəldir, tikir və yığır. Bu fərqlilikləri dərhal problem kimi qəbul etməməliyik. Çox sual vermək marağın, hərəkətə ehtiyac duymaq dünyanı bədən vasitəsilə kəşf etməyin, əşyaları sökmək isə onların quruluşunu anlamaq istəyinin göstəricisi ola bilər. Tək oynamaq da bəzən öz oyun dünyasını qurmaq və müstəqil fəaliyyət göstərmək ehtiyacı ilə bağlıdır. Lakin burada mühüm bir tarazlığı qorumaq lazımdır. Hər dav-

ranışı potensial və ya xüsusi qabiliyyət əlaməti kimi qəbul etmək düzgün deyil. Pedaqoqun işi davranışları romantikləşdirmək deyil, onları müşahidə etmək, səbəblərini anlamağa çalışmaq və ehtiyac olduqda uyğun dəstək göstərməkdir. Keyfiyyətli məktəbəqədər təhsil fərqlilikləri aradan qaldırmağa deyil, fərdi inkişafı dəstəkləməyə yönəlməlidir.

Azyaşlı uşaqlarda potensialı anlamaq istəyiriksə, ilk növbədə sərbəst oyun, araşdırma və yaradıcılıq üçün imkan yaratmalıyıq. Çünki oyun sadəcə əyləncə deyil. Oyun zamanı uşaq seçim edir, qərar verir, sınaq keçirir, qaydalar yaradır, problem həll edir və başqaları ilə ünsiyyət qurur. Oyun həm də müşahidə üçün təbii şərait yaradır. Böyüklerin verdiyi tapşırıqda görünməyən bəzi xüsusiyyətlər sərbəst oyun zamanı üzə çıxa bilər: kim yeni ideya irəli sürür, kim detallara diqqət yetirir, kim çətinlik qarşısında yenidən cəhd edir, kim başqalarını oyuna cəlb edir, kim isə özünəməxsus həll yolu tapır. Beləliklə, oyuna ayrılan vaxt önəmlidir çünki, öyrənməyə, sınağa, düşünməyə, xəyal qurmağa və özünü ifadə etməyə imkan yaradır.

Məktəbəqədər yaşda inkişaf haqqında düşünərkən bir neçə anlayışı xüsusi vurğulamaq istərdim:

Hərəkət. Bir uşağın təkəkkürü və inkişafı onun fiziki hərəkət ilə düz mütənasibdir. Qaçmaq, tullamaq, dırmaşmaq, tarazlığı sınamaq, yıxılıb yenidən qalxmaq bu yaş dövrünün təbii fəaliyyətlərindəndir. Bəzən sakit oturmağı yaxşı davranışın əsas göstəricisi kimi qəbul edirik. Halbuki hərəkət dünyanı kəşf etməyin, bədənini tanımağın və müxtəlif bacarıqları inkişaf etdirməyin yollarından biridir.

Oyun və təxəyyül. Uşaqların təxəyyüllü onların oynadıqları oyunlarla inkişaf edir. Bir taxta parçası masına, bir qutu evə, bir çubuq ata çevrilə bilər. Böyükler üçün adı görünən bu fəaliyyət uşağın dünyasında dil, təkəkkür, yaradıcılıq, sosial bacarıqlar və problem həll etmə prosesidir. Buna görə də bəzən oyuna müdaxilə etməkdənsə, onu müşahidə etmək və uyğun məqamda oyuna qoşulmaq daha faydalıdır.

Kiçik motorika. Azyaşlıların zəhni onların barmaqlarının ucunda-dır. Əllər yalnız hərəkət vasitəsi deyil, həm də öyrənmə vasitəsidir. Xəmir, torpaq, qum, plastilin, taxta və müxtəlif təhlükəsiz materiallarla

oynamaq, işləmək, kəsmək, yapışdırmaq, qurmaq, dağıtmaq və yenidən yaratmaq uşağın ətraf aləmi təcürübə yolu ilə öyrənməsinə şərait yaradır. Uşaqlar dünyanı yalnız gözəlləri ilə görmürlər. Bəzən toxunmaq, sınaqdan keçirmək və öz əlləri ilə hiss etmək anlamağın ən təsirli yollarından biridir.

Müşahidə: Məktəbəqədər təhsildə yeni metodlarla yanaşı, bəlkə də ən çox diqqət etməli olduğumuz məsələlərdən biri müşahidədir. Müşahidə sadəcə baxmaq deyil. Bu, məqsədlili şəkildə görmək, suallar vermək və davranışlar arasında əlaqələri anlamağa çalışmaqdır. Hansı fəaliyyət zamanı diqqəti daha uzun müddət saxlayır? Nəyi özü seçir? Nəyi təkrar-təkrar etməyə çalışır? Çətinlik qarşısında necə davranır? Kimlə oynamağı seçir? Nə barədə sual verir? Hansı materiallarla işləməyi sevir? Fikrini necə ifadə edir? Başqalarının diqqət yetirmədiyini nəyi fərq edir? Bu suallar pedaqoga gündəlik fəaliyyət zamanı daha çox məlumat verir. Müşahidələr zamanla toplanmalı, müxtəlif vəziyyətlərdə müşahidə edilmiş və fərdin inkişafını anlamaq üçün istifadə olunmalıdır. Bu, qiymətləndirmənin əhəmiyyətsiz olması demək deyil. Əksinə, düzgün müşahidə və qiymətləndirmə inkişafı anlamağa, ehtiyacları müəyyənəşdirməyə və uyğun dəstək göstərməyə xidmət etməlidir. Lakin potensialı yalnız bir nəticə, bir test və ya bir fəaliyyət əsasında müəyyənəşdirmək risklidir. İnkişaf dinamik prosesdir. Bu gün görünməyən imkan sabah başqa şəraitdə üzə çıxa bilər. Ona görə də müşahidə tək bir anla məhdudlaşmamalı, davamlı və məqsədyönlü olmalıdır.

Təhlükəsizlik, sevgi və etibar. Bütün bu yanaşmaların üzərində dayanan iki mühüm şərt təhlükəsizlik və etibarlı münasibətlərdir. Azyaşlı üçün özünü qəbul edilməsi və təhlükəsiz hiss etməyi mühitdə sual vermək, yeni şeylər anlamaq, səhv etmək və yenidən cəhd göstərmək daha asan olur. O bilməlidir ki, səhv etdikdə ona qışqırılmayacaq, nəyisə bacarmadıqda başqaları ilə müqayisə edilməyəcək, sual verdikdə ona qulaq asılacaq, çətinliklə qarşılaşdıqda dəstək ala biləcək. Keyfiyyətli erkən təhsil yalnız materiallardan, proqramlardan və metodlardan ibarət deyil. Böyüklerle qurulan isti, həssas və diqqətli münasibətlər də bu mühitin mühüm hissəsidir.

Bəlkə bu gün qarşımızda olan sakit uşaq gələcəkdə böyük alim olacaq. Bəlkə daim nəşə söküb-yığan mühəndis, hekayələr danışan yazıçı, insanları güldürən aktyor, hərəkət etməyi sevən idmançı olacaq. Bəlkə də heç birimiz onun gələcəkdə hansı yolu seçəcəyini bilməyəcəyik. Əslində, bunu əvvəlcədən bilməyimiz də önəmli deyil. Məktəbəqədər təhsilin vəzifəsi gələcəyi əvvəlcədən yazmaq deyil. Onun gələcək imkanlarının mümkün qədər geniş olması üçün bu günü düzgün qurmaqdır. Bunun üçün həmişə böyük proqramlara, bahalı avadanlıqlara və müəssisələrə ehtiyac yoxdur. Bəzən vaxtında verilən dəstək, diqqətlə dinlənilən bir sual və marağı uyğun yaradılan imkan kifayət edə bilər. Məktəbəqədər təhsilin ən mühüm missiyalarından biri də budur: gələcəyi əvvəlcədən müəyyənəşdirmək yox, hər bir fərdin imkanlarının üzə çıxması üçün düzgün mühit yaratmaq. Uşaqlara kim olacağını söyləməkdən daha vacibi, onların öz imkanlarını kəşf etmələrinə şərait yaratmaqdır.

Fuad QARAYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Təhsil İnstitutunu direktor müavini, Əməkdar müəllim

Məktəbəqədər təhsil işçiləri üçün ixtisasartırma təlimlərinə start verilib

Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun (ARTİ) sifarişli ilə məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin müdirələri, metodistləri və tərbiyəçi-müəllimləri üçün ölkə üzrə ixtisasartırma təlimləri təşkil edilir.

Cari ilin sonuna qədər davam edəcək təlimlərin əsas məqsədi iştirakçıların peşəkar bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək, pedaqoji prosesin keyfiyyətini yüksəltmək, uşaqlar üçün təhlükəsiz, inklüziv və inkişafetdirici təlim mühitinin yaradılmasını dəstəkləməkdir. Üç proqram üzrə həyata keçirilən təlimlər pedaqoji

prosesin planlaşdırılması və idarə olunması, uşaqların fərdi inkişafının dəyərləndirilməsi, inklüziv təlim yanaşmalarının tətbiqi, açıq havada oyun və öyrənmə fəaliyyətlərinin təşkili, təhlükəsizlik və davranışın idarə olunması, eləcə də valideynlərlə əməkdaşlıq kimi istiqamətləri əhatə edir. Təlimlər praktik tapşırıq-

lar, qrup müzakirələri və situasiya təhlilləri əsasında təşkil olunur. İştirakçıların əldə etdikləri bilik və bacarıqları gündəlik fəaliyyətlərində tətbiq etmələri, pedaqoji və idarəetmə təcrübələrini təkmilləşdirmələri, bununla da məktəbəqədər təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi hədəflərinə.

Təhsil sisteminə aparılan islahatların real nəticələri yalnız yeni dərslərin, proqramların və ya sənədlərin meydana çıxması, qəbul olunması ilə ölçülmür. Əsl dəyişikliklər məktəblərdə, sinif otaqlarında baş verir: müəllim dərsi necə qurur, şagird necə öyrənir, bilik necə qiymətləndirilir və məktəb şagirdi gələcəyə necə hazırlayır? Ölkəmizdə 2000-ci ilin ortalarından təbiiqinə başlanılan kurikulum islahatı məhz bu suallara yeni yanaşma gətirdi. Bu islahat təhsilin məzmununa, təlimin təşkilinə, müəllimin roluna, şagirdin dərslərdəki mövqeyinə, qiymətləndirməyə və tədris resurslarına münasibətin dəyişməsinə nəzərdə tuturdu. Ən mühüm yenilik isə təhsilin diqqət mərkəzinin “müəllim nə öyrədir?” sualından “şagird nə öyrənir və nəyi bacarır?” sualına doğru dəyişməsi idi. Bu gün artıq ötən dövrə nəzər salıb kurikulumun təhsilimizə gətirdiyi yenilikləri təhlil və qiymətləndirə bilərik.

Şagird dərslərini dinləyicisinə deyil, iştirakçısına çevrirlir

Əvvəlki ənənəvi təlim modelində müəllim əsas bilik mənbəyi, şagird isə həmin bilikləri qəbul edən tərəf kimi çıxış edirdi. Müəllim danışır, izah edir, şagird dinləyir, yadda saxlayır və sonradan öyrəndiklərini nümayiş etdirirdi. Kurikulum yanaşması isə bu münasibətə yeni baxış gətirdi, artıq əsas diqqət şagirdin təlim prosesində fəal iştirakına yönəldi. Şagird yalnız hazır məlumatı qəbul edən deyil, araşdırar, sual verən, müqayisə edən, müzakirə aparar, nəticə çıxarar və öz fikrini əsaslandırır tərəf kimi nəzərdə tutuldu. Bu yanaşma təhsiləslərin prosesində fəal iştirakını ehtiva edir.

Nəticədə “müəllim danışır — şagird dinləyir” modeli tədricən “müəllim iştirakçısıdır — şagird öyrənir və fəaliyyət göstərir” modelinə keçid etməyə başladı. Bu, ilk baxışdan sadə metodiki dəyişiklik kimi görünərsə də, əslində söhbət təlim fəlsəfəsinin dəyişməsindən gedirdi.

Şagird nəyi bilməlidir və nəyi bacarmalıdır?

Kurikulum islahatının mühüm istiqamətlərindən biri nəticəyönümlülük oldu. Əvvəlki yanaşmada əsas hədəf tədrisin məzmununun şagirdlərə mənimsədilməsi idisə, yeni yanaşmada dərslər sonunda şagirdin hansı nəticəyə çatacağı daha aydın müəyyənləşdirilməli idi. Yeni məsələ yalnız “bu mövzunu keçdikmi?” sualından ibarət

Kurikulum layihə deyil, tədris prosesinin təşkili üçün plan və bələdçidir

deyildi. Daha vacib sual belə qoyulurdu: Şagird bu mövzunu öyrəndikdən sonra nəyi bilməlidir, nəyi başa düşməlidir və nəyi tətbiq edə bilməlidir?

Kurikulum təşəbbüsünün ana xətlərindən olan bu yanaşma təlim məqsədlərinin, standartların və gözlənilən nəticələrin daha konkret müəyyənləşdirilməsinə imkan yaratdı. Nəticədə dərslər planlaşdırılması da dəyişdi. Müəllim üçün yalnız mövzunun adını müəyyənləşdirmək kifayət etmədi. Öyrənmə nəticəsi, fəaliyyət, istifadə ediləcək üsullar və nəticənin necə qiymətləndiriləcəyi arasında əlaqə qurmaq zərurəti yarandı.

Bilikdən bacarığa

Kurikulum islahatının başqa bir mühüm xüsusiyyəti sərəfə və bacarıqlara göstərilən diqqətin əhəmiyyətli şəkildə artması idi. Müasir dünyada məktəbdə əldə edilən biliklərin həcmi qədər həmin biliklərdən istifadə etmək bacarığı da böyük əhəmiyyət daşıyır. Şagird riyazi düsturu bilməklə yanaşı, onu real problemin həllində tətbiqini, müəyyən məlumatı yadda saxlamaqla onun etibarlılığını təhlil etməyi, öz fikrini ifadə etməklə yanaşı, başqasının fikrini dinləməyi və onunla əməkdaşlıq etməyi bacarmalıdır.

Bu baxımdan kurikulum yanaşmasında problem həlli, tənqidi düşünmə, yaradıcı düşünmə, kommunikasiya, əməkdaşlıq, tətbiqetmə və müstəqil fəaliyyət kimi bacarıqların inkişafı daha böyük əhəmiyyət qazandı.

Beləliklə, məktəbin vəzifəsi yalnız “çox bilən” şagird yetişdirmək deyil, bildiklərindən istifadə edə bilən şagird formalaşdırmaq istiqamətində genişləndi. Bu yanaşma kurikulum islahatında mühüm məqamlardan biridir.

Fənn kurikulumları: təhsilin yeni xəritəsi

Kurikulum islahatı məktəbdə tədris olunan fənlərin məzmununa da yeni yanaşma gətirdi. Fənlər üzrə kurikulumlar yenidən hazırlandı, məzmun, standartlar və gözlənilən nəticələr sistemləşdirildi. Bu proses əslində təhsilin məzmununun yenidən qurulması demək idi.

Çünki kurikulum sadəcə hansı mövzuların keçirilməsi siyahısı deyil. O, şagirdin müəyyən yaş və təhsil mərhələsində hansı bilik, bacarıq və kompetensiyalara yiyələnməli olduğunu müəyyənləşdirən çərçivədir. Bu yanaşma müxtəlif fənlər arasında müəyyən məntiqi əlaqələrin qurulmasına, məzmunun mərhələli şəkildə inkişaf etdirilməsinə və təlim nəticələrinin daha aydın müəyyənləşdirilməsinə şərait yaradı.

Qiymətləndirmə: yalnız nəticəyə deyil, öyrənmə prosesinə baxış

Kurikulum islahatında hiss olunan dəyişikliklərdən biri də qiymətləndirməyə münasibətin dəyişməsi oldu. Əgər qiymətləndirmənin əsas məqsədi yalnız şagirdin müəyyən mərhələnin sonunda nə qədər bildiyini müəyyən etməkdirsə, bu zaman öyrənmə prosesindəki problemləri vaxtında aşkar etmək çətinləşə bilər.

Formativ qiymətləndirmə yanaşması isə müəllimə şagirdin öyrənmə prosesini izləmək, çətinliklərini müəyyənləşdirmək və təlimi buna uyğun tənzimləmək imkanı verir.

Beləliklə, qiymətləndirmə yalnız “şagird nə bal aldı?” sualına cavab verən mexanizm olmaqdan çıxaraq, “şagird hansı mərhələdədir və onun inkişafı üçün növbəti addım nə olmalıdır?” sualına da cavab verməyə başladı. Bu dəyişiklik qiymətləndirməni təlimdən ayrı bir proses deyil, təlimin tərkib hissəsi kimi nəzərdən keçirməyə imkan verdi.

Müəllim: məlumat mənbəyindən təlimin təşkilatçısına

Kurikulum islahatının müəllim qarşısında yaratdığı yeni tələblər də xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Müəllimin

Əsl dəyişiklik sinif otağında baş verir

Kurikulum islahatı nəticəsində:

- Təlimin mərkəzinə şagird gətirildi.
- Nəticə əsas hədəfə çevrildi.
- Biliklə yanaşı bacarıqlar ön plana çıxdı.
- Qiymətləndirmə öyrənmə prosesinin bir hissəsi kimi nəzərdən keçirildi.
- Müəllimin rolu dəyişdi.
- Fənn kurikulumları və tədris resursları yenidən quruldu.
- İstənilən təhsil islahatında olduğu kimi, sənədlərdə nəzərdə tutulan dəyişikliklərlə onların məktəbdə gündəlik praktikaya çevrilməsi arasında fərq ola bilər. Kurikulumun həqiqi nəticəsi yalnız normativ sənədlərdə deyil, dərslər necə keçirilməsində, şagirdin necə düşündüyündə, müəllimin necə öyrətdiyində və qiymətləndirmənin necə aparıldığına görünür.

Bu baxımdan kurikulum islahatı müəyyən bir tarixdə başlayıb başa çatan proses kimi deyil, məktəbin təlim fəlsəfəsini dəyişdirməyə yönəlmis uzunmüddətli transformasiya kimi qiymətləndirilməlidir.

Yeni mərhələ: kurikulumdan kompetensiyaya

Bu gün isə qarşıda daha mürəkkəb bir sual dayanır: kurikulum yanaşmasının əsas prinsipləri məktəbdə nə dərəcədə reallaşdırmaq və növbəti mərhələdə nələri yeniləmək lazımdır?

Çünki müasir məktəbin qarşısında duran vəzifələr əvvəlki dövrlə müqayisədə daha da mürəkkəbləşib. Süni intellekt, rəqəmsal texnologiyalar, sürətli dəyişən əmək bazarı, informasiya bolluğu və yeni peşələrin meydana çıxması şagirdin yalnız hazır biliklərlə təmin olunmasını kifayət etmir. Məktəb gələcəyə daha çox öyrənməyi öyrədən, dəyişən şəraitə uyğunlaşa bilən, məlumatı təhlil, problemləri həll edən, əməkdaşlıq edən və müstəqil qərar verə bilən insan yetişdirməlidir.

Bu baxımdan Azərbaycanda kurikulum islahatının ən mühüm ideyalarından biri bu gün də aktuallığını qoruyur: Təhsilin məqsədi yalnız şagirdə bilik vermək deyil; həmin biliyi həyata keçirə bilən bacarıq və kompetensiyalar formalaşdırmaqdır. Kurikulum islahatının mahiyyətini də məhz bu dəyişiklik ifadə edir: təhsil “nə öyrədilir?” sualından “şagird nə öyrənir, nəyi bacarır və öyrəndiyini harada tətbiq edə bilər?” sualına doğru hərəkət edir.

Azərbaycanda kurikulum islahatı nəyi dəyişdi?

Qeyd edək ki, Azərbaycanda kurikulum islahatının əsas mərhələsi 2000-ci illərin ortalarından başlayıb. Ümumi təhsil üzrə yeni kurikulumların tətbiqi mərhələli şəkildə həyata keçirilib və sonrakı illərdə kurikulumların təkmilləşdirilməsi davam edib. Bu gün kurikulum islahatlarının həyata keçirilməsindən keçən son 25 il ərzində ölkəmizin təhsil sisteminə əldə olunan nəticələr barədə danışmaq olar.

Beləliklə, kurikulum islahatının nəticəsi nə oldu?

- Təhsilin məzmununa sistemli yanaşma formalaşdı. Fənn kurikulumları, məzmun standartları, təlim nəticələri və qiymətləndirmə arasında əlaqə quruldu.
- Şagirdmərkəzli təlim təhsil siyasətinin və pedaqoji yanaşmanın əsas anlayışlarından birinə çevrildi.
- Nəticəyönümlülük təlimin planlaşdırılmasında əsas prinsiplərdən biri oldu.
- Bilik və bacarıq arasında əlaqə daha çox önə çəkildi.
- Beşinci nəticə — müəllimin roluna yeni yanaşma formalaşdı.
- Qiymətləndirmə yalnız yekun qiymət məsələsi kimi deyil, öyrənmə prosesinin izlənməsi vasitəsi kimi nəzərdən keçirilməyə başladı.
- Dərslər və tədris resurslarının məzmunu yeni kurikulum tələblərinə uyğunlaşdırılmağa başladı.
- Bütün bunlar kurikulumun təbiiqindən keçən müddət ərzində məktəb sistemimizdə baş verən real institusional dəyişikliklərdir.

Kurikulum nədir və nə üçün vacibdir?

Onu da qeyd etməyi lazım bilirik ki, kurikulum (curriculum) hər hansı layihə deyil. UNESCO-nun tərifinə görə, kurikulum tədris məqsədlərini, fənlərin məzmununu, tədris metodlarını və biliklərin qiymətləndirilməsi yollarını müəyyən edən tədris prosesinin təşkili üçün hərtərəfli plan və bələdçidir.

Kurikulum təhsil prosesinin inkişafı, təşkili və planlaşdırılması ilə əlaqəli tədbirlərin siyahısıdır. O, təlim məqsədlərini, məzmununu, metodlarını, qiymətləndirməsini və materiallarını, müəllim və təlimatçı hazırlığı fəaliyyətlərini müəyyənləşdirir. Kurikulum yerli, milli və global ehtiyac və istəkləri tarazlaşdıraraq cəmiyyətin ümumi baxışını əks etdirən siyasi və sosial müqavilə kimi xidmət edir. Cəmiyyətin təhsil sistemi ilə inkişaf etdirməyə çalışdığı təhsil məqsədlərini və əsas dəyərlərini əks etdirir.

Yeni kurikulum proqramı təhsilin bütün sahələrini — formal, qeyri-formal sahələri əhatə edir və müxtəlif tədris yollarını nəzərdə tutur. Onun inkişafında müxtəlif maraqlı tərəflər iştirak edir və təhsilin əsas prinsiplərinə əsaslanaraq cəmiyyətin dəyişən ehtiyaclarını əks etdirir.

Oruc MUSTAFAYEV

Avtomobiliniz xarab olarsa, yaxınlaşdığınız təmir mərkəzlərində qarşınıza bir qadın çıxsın, təəccüblənərsiniz? Yəqin ki, hə. Amma artıq hazır olun, avtomobil təmiri sahəsinə qadınlar da gəlir. Azərbaycanın məşhur avtomobil şirkətlərinin təmir və diaqnostika mərkəzlərində işləmək üçün kadrlar hazırlayan İsmayılı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin Qobustan korpusunda artıq bir qadın usta yetişir.

3 uşaq anası peşə təhsili alır

O, 37 yaşlı Dilarə Nuriyevadır. Hazırda İsmayılı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin Qobustan korpusunda “Avtomobil diaqnostikası və təmiri ustası” ixtisası üzrə təhsil alır. 3 övlad anası peşə yolunda təkbaşına deyil, onun ən böyük dəstəkçisi və bələdçisi həyat yoldaşıdır.

Avtomobilə hər zaman həvəsim olub

Maşınlara böyük marağı uşaqlıqdan var. Yaşlıları əlində gəlinciklə gəzəndə o, oğlan-

“Ədlı-sanlı usta olacağam”

37 yaşında avtomobil ustası ixtisasına yiyələnən Dilarə Nuriyeva

ların əlindəki maşınlara maraq göstərib. Getdikcə həvəsi böyüyüb. Elə bu maraqla əvvəlcə əllərini öz maşınının yağlı ilə qaraladı, indi isə başqa avtomobillərin də mühərrik örtüyünü açıb dərslərini anlamaq istəyir: “Öz avtomobilimizin texniki problemlərini özləndirərək təmir etmək üçün yoldaşıma kömək edirdim”.

Ən böyük dəstəyi həyat yoldaşından alır

Oxumaq, təhsil almaq arzusundan danışan Dilarənin fikrincə, onun üçün maraqlı sahə üzrə təhsil almaq xüsusilə zövqverici-

dir: “Məktəbdə dərslərimi yaxşı oxumuşam. Xilmilli kənd tam orta məktəbini bitirdikdən sonra ailə qurmuşam. Amma avtomobilə hər zaman həvəsim olub. Mənim üçün çox maraqlıdır. Bu marağımı görüb yoldaşım maşının texniki problemlərinin həllinə mənə də cəlb edib. İndi dərslərimdə də mənə çox dəstək olur. Bilmədiyimi öyrədir. Həvəsimi, çox böyük marağımı bildiyini təhsil almağımı da elə o istədi”.

Bu sahəni sevarək və istəyərək seçmişəm

Artıq Dilarə Nuriyeva özü usta kimi fəaliyyət göstərməyi arzulayır. Bu yolda da əsas bələdçisi istehsalat təlimi ustası Əfqan Sadayevdir. Dilarə hər gün həvəslə dərslər edir və ondan ustalıq sirlərini öyrənir. Peşə təhsili onun üçün tamamilə yeni bir qapıdır. Elə bir qapı ki, onu açmaqla illərlə ürəyində bəslədiyi arzusu reallaşacaq: “Hələlik nəzəri dərslərimiz daha çox olur. Avtomobilləri nəzəri cəhətdən öyrənirəm. Maraqla istənilən maşın

açıb dərslərini öyrənməyə çalışacağım günləri gözləyirəm”.

Deyir əvvəlcə istehsalat təlimi ustası Əfqan Sadayevlə birlikdə avtomobil üzərində müxtəlif əməliyyatlar aparacaq, sonra isə təkbaşına: “İndi təhsil alıb bu sahədə çalışmaq istəyirəm. Bu sahəni sevarək və istəyərək seçmişəm, nə vaxtsa peşman olacağımı düşünmürəm, əksinə, təhsilimi uğurla başa vurub işləyəcək və ədlı-sanlı usta olacağam”.

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Sumqayıt Dövlət Universiteti

aşağıda qeyd olunan vakant vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Fakültə dekanı vəzifəsini tutmaq üçün:

Energetika və rəqəmsal texnologiyalar fakültəsi - 1 yer

Kafedra müdiri vəzifəsini tutmaq üçün:

Energetika və nəqliyyat texnologiyaları kafedrası - 1 yer

Fizika kafedrası - 1 yer

Riyaziyyat kafedrası - 1 yer

Biologiya kafedrası - 1 yer

Ekologiya kafedrası - 1 yer

Qeyd: Sənədlər elan dərc olunan gündən bir ay (30 gün) müddətində təqdim oluna bilər. Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər sənədlərini mövcud əsasnaməyə müvafiq olaraq rektorun adına yazılmış ərizə ilə birlikdə aşağıdakı ünvana təqdim etməlidirlər.

Ünvan: AZ5008 Sumqayıt, 43-cü məhəllə,
Bakı küçəsi 1, SDU otaq 233

Telefon: (018) 646-15-06, daxili nömrə: 116

REKTORLUQ

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor əvəzi

Çingiz Səfərli

Reklam və elanlar: Mob.: (010) 253-30-86; elan@media.edu.az

Ünvan: AZ-1052, Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu,
Fətəli xan Xoyski, 109

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində
yığılır və “Azərbaycan nəşriyyatı” MMC-də çap olunur

Qəzet hər həftənin şənbə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı Şərifzadə filialı

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisensiya: № 022327 İndeks: 0003

Tiraj: 35127 Sifariş: 1369

Məsul nəvbətçi: S.Kərimova

Azərbaycan Respublikası
Elm və Təhsil NazirliyiNaxçıvan Dövlət
Universitetiaşağıdakı dekan və kafedralar
üzrə müsabiqə

ELAN EDİR:

Dekan vəzifəsini tutmaq üçün

1. Tibb fakültəsi
2. Pedaqoji fakültə
3. Beynəlxalq münasibətlər və hüquq fakültəsi

Kafedra müdiri vəzifəsini tutmaq üçün

1. Nəqliyyat mühəndisliyi və texniki fənlər kafedrası
2. Ümumi və nəzəri fizika kafedrası
3. İnformatika kafedrası
4. İngilis dili və tərcümə kafedrası
5. Klinik fənlər və hərbi tibb kafedrası
6. Stomatologiya kafedrası
7. Avropa dilləri kafedrası
8. Ümumi hüquq kafedrası
9. Beynəlxalq münasibətlər kafedrası
10. Memarlıq kafedrası
11. Jurnalistika və rəqəmsal media kafedrası
12. Fortepiano kafedrası
13. Kimya kafedrası

Kafedralar üzrə boş olan
vəzifələri tutmaq üçün

1. Nəqliyyat mühəndisliyi və texniki fənlər kafedrası - müəllim - 1 yer (0,5 ştat)
2. Rəqəmsal texnologiyalar və kompüter mühəndisliyi kafedrası - müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer (0,5 ştat)
3. Meliorasiya və ekologiya mühəndisliyi kafedrası - dosent - 2 yer (0,5 ştat)
4. Memarlıq kafedrası - müəllim - 1 yer
5. Ümumi riyaziyyat kafedrası - dosent - 1 yer (0,5 ştat), müəllim - 1 yer, müəllim - 2 yer (0,5 ştat)
6. Ümumi və nəzəri fizika kafedrası - müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer (0,5 ştat)
7. İnformatika kafedrası - dosent - 1 yer (0,5 ştat), müəllim - 2 yer
8. İngilis dili və tərcümə kafedrası - dosent - 1 yer, dosent - 2 yer (0,5 ştat), müəllim - 3 yer, müəllim - 1 yer (0,5 ştat)
9. Avropa dilləri kafedrası - müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer (0,5 ştat)
10. Şərq dilləri kafedrası - baş müəllim - 1 yer
11. İngilis dili və metodika kafedrası - dosent - 1 yer, dosent - 1 yer (0,5 ştat), baş müəllim - 1 yer, müəllim - 6 yer
12. Beynəlxalq ticarət və menecment kafedrası - dosent - 1 yer, müəllim - 2 yer, müəllim - 2 yer (0,5 ştat)
13. Bələdiyyə və turizm kafedrası - baş müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer

14. Mühəsibat və maliyyə kafedrası - müəllim - 1 yer

15. İqtisadiyyat və marketing kafedrası - baş müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer, müəllim - 3 yer (0,5 ştat)

16. Orkestr alətləri və dirijorluq kafedrası - dosent - 1 yer

17. Teatr və mədəniyyətşünaslıq kafedrası - müəllim - 1 yer

18. Fortepiano kafedrası - dosent - 1 yer

19. Musiqinin tarixi və nəzəriyyəsi kafedrası - dosent - 1 yer

20. Təsviri incəsənət kafedrası - dosent - 1 yer (0,5 ştat)

21. Xalq calğı alətləri kafedrası - dosent - 1 yer

22. Pedaqogika və psixologiya kafedrası - müəllim - 1 yer

23. Məşqçilik kafedrası - dosent - 1 yer, baş müəllim - 1 yer

24. Çağırışqədərki hazırlıq və mülki müdafiə kafedrası - professor - 1 yer (0,5 ştat)

25. Kimya kafedrası - professor - 1 yer (0,5 ştat), dosent - 3 yer (0,5 ştat), baş müəllim - 1 yer (0,5 ştat), müəllim - 2 yer (0,5 ştat)

26. Biologiya kafedrası - dosent - 3 yer, dosent - 5 yer (0,5 ştat)

27. Coğrafiya kafedrası - müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer (0,5 ştat)

28. Baytarlıq təbabəti kafedrası - dosent - 1 yer (0,5 ştat), baş müəllim - 1 yer (0,5 ştat)

29. Beynəlxalq münasibətlər kafedrası - baş müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer (0,5 ştat)

30. Sosial və ictimai münasibətlər kafedrası - müəllim - 2 yer

31. Əczaçılıq və biokimya kafedrası - professor - 2 yer (0,5 ştat)

32. Təməl tibb fənləri kafedrası - dosent - 1 yer, baş müəllim - 1 yer, müəllim - 1 yer

33. Stomatologiya kafedrası - müəllim - 1 yer (0,5 ştat)

34. Ədəbiyyat və muzeyşünaslıq kafedrası - professor - 1 yer

35. Azərbaycan tarixi kafedrası - dosent - 1 yer

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər bu elan qazetdə dərc olunduğu gündən bir ay müddətində müvafiq qaydada təqdim edilə bilər.

Ünvan: Naxçıvan şəhəri, universitet şəhərciyi
Telefon: (036) 545-23-66/10-01

REKTORLUQ

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət
və İncəsənət Universiteti

aşağıda adıçəkilən kafedralarda vakant vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Kafedra	Vəzifə	Yer
Dram teatri və kino aktyoru	Kafedra müdiri	1
Teatrşünaslıq	Professor 0,5 şt.v	1
	Professor	1
Muğam sənəti	Professor	1

Müsabiqədə kafedranın profilinə uyğun peşə-ixtisas hazırlığına, elmi ad və elmi dərəcələrə, elmi-pedaqoji təcrübəyə malik Azərbaycan Respublikası vətəndaşları, həmçinin mövcud qanunvericiliyin tələbləri gözənilməklə xarici ölkə vətəndaşları iştirak edə bilərlər.

İddiaçılar müsabiqənin keçirilməsi üçün sənədlərini Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinə göndərə bilərlər.

Ünvan: Bakı şəhəri, AZ 1065, İnşaatçılar 39

Telefon: 599-00-54 (daxili-100)

REKTORLUQ

Etibarsız sayılır

Goranboy rayon Yolçulular kənd tam orta ümumtəhsil məktəbin VIII sinfini 1988-ci ildə bitirmiş Abbasova (Məmmədova) Qorəfil Vəli qızına verilmis A-351927 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

ADA Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Şafiee Hassan Hacı oğluna verilmis AM-018308 nömrəli magistr diplomu iddii üçün etibarsız sayılır.

Göyçay Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kolle-ci tərəfindən 2016-cı ildə Səmədov Səməd Həbil oğluna verilmis AA-083666 nömrəli subbkalavr diplomu və diploma əlavə iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 120 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2012-ci ildə bitirmiş Bayramova Ülker Fərman qızına verilmis A-095965 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 257 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2010-cu ildə bitirmiş Nurməmmədli Arzumən Kamal oğluna verilmis A-967278 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Mingəçevir şəhər 10 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Aliyev Xəyyam Cəmil oğluna verilmis A-450493 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Mingəçevir şəhər 11 nömrəli texniki və təbiət fənləri təmayüllü liseyi 1994-cü ildə bitirmiş Səmədov Vüqar İlham oğluna verilmis tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Mingəçevir şəhər 11 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1995-ci ildə bitirmiş Feyziyev Elnur Heydər oğluna verilmis Ə-0859 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 244 nömrəli tam orta məktəbi 2010-cu ildə bitirmiş Xəlilova (İsmaylova) Niyar Şahəddin qızına verilmis B-672188 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Şəmkir rayon Abbaslı kənd 1 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 1986-cı ildə bitirmiş Səriyev İsmayıl Təfəddiq oğluna verilmis 205740 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Qəbələ şəhər 1 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Alxasov Təhran İlqar oğluna verilmis A-365104 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Salvan şəhər 7 nömrəli texniki və təbiət fənlər təmayüllü liseyin IX sinfini 2010-cu ildə bitirmiş Qədiri Qabil Rəşad oğluna verilmis A-932989 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə iddii üçün etibarsız sayılır.

Şəki rayon Aşağı Layışçı kənd tam orta ümumtəhsil məktəbi 1995-ci ildə bitirmiş Musayev Fərhad Fərman oğluna verilmis A-151056 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Separadi kənd tam orta məktəbin IX sinfini 2015-ci ildə bitirmiş Xanmədova (Hacıyeva) Rəqsənə Vüqar qızına verilmis A-574603 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 20 nömrəli məktəb-liseyi 2025-ci ildə bitirmiş Ağazadə Elmira Əkbər qızına verilmis E-

786601 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 191 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2023-cü ildə bitirmiş Səmədov Hüseynəli Zaur oğluna verilmis E-545614 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Astara şəhər 4 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 1989-cu ildə bitirmiş Rəhimov MəhİR Səduəf oğluna verilmis 573455 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Qafqaz Universiteti tərəfindən 2010-cu ildə Hüseynov Arız Rövşən oğluna verilmis B-180726 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə iddii üçün etibarsız sayılır.

Bərdə rayon Zümürxan kənd tam orta ümumtəhsil məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Musayev Rəyval Qaraxan oğluna eksternat qaydada verilmis A-286884 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bərdə rayon Xanağalı kənd tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Quliyeva Turanə Oktay qızına verilmis B-059507 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Biləsuvar rayon Zəhmətəbad kənd tam orta ümumtəhsil məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Abdullayeva Vüsalə Vəqif qızına verilmis A-334624 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Biləsuvar şəhər 6 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbin IX sinfini 2021-ci ildə bitirmiş Qurbanlı Zöhrə Elçin qızına verilmis C-538846 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2019-cu ildə Əliyeva Aysel Faq qızına verilmis AT-005763 nömrəli bəzi ali tibb təhsili diplom və diploma əlavə iddii üçün etibarsız sayılır.

Cəliləbad rayon Privolnoye kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 1991-ci ildə bitirmiş İmanov Xəzər Sübhənalılla oğluna verilmis A-151902 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Ağdam rayon 125 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2022-ci ildə bitirmiş Əliyev Raul Razi oğluna verilmis E-501141 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Füzuli rayon 45 nömrəli tam orta məktəbi (Bakı şəhər 342 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəb) 2007-ci ildə bitirmiş Quliyeva Aydan Zəhid qızına verilmis B-469188 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Laçın rayon 11 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2023-cü ildə bitirmiş Əhmədova Ləman Rəfaıl qızına verilmis E-579014 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

“Ankara məktəbi” məktəb-liseyi 2023-cü ildə bitirmiş Abasov Hüseyn Əli oğluna verilmis E-573829 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 202 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Abbasova Fidan Malik qızına verilmis B-173909 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 230 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 1995-ci ildə bitirmiş Əliyeva İqlimə Əkbər qızına verilmis A-090235 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 179 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Rəzayeva (Bağirova) İlhamə Akif qızına verilmis A-619695 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutu (İndiki Bakı Slayvan Universiteti) tərəfindən 1998-ci ildə Cəfərova Lələ Nürəddin qızına verilmis AB-I-044806 nömrəli diplom iddii üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan şəhər 3 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbin IX sinfini 1997-ci ildə bitirmiş İsmaylova Təhmimə Zaman qızına verilmis B-157409 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Ağdaş şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2019-cu ildə eksternat qaydada bitirmiş Ağayeva Şəlalə Əfqan qızına verilmis E-189244 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 194 nömrəli tam orta məktəbi 2023-cü ildə bitirmiş Səmədov Ruslan Nəsib oğluna verilmis E-547104 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2022-ci ildə Kərimova Şökrə Məhman qızına verilmis C-151134 nömrəli bakalavr diplomu və diploma əlavə iddii üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə Qarayeva (İsmaylova) Səvinə Qəzənfər qızına verilmis YB N-017917 nömrəli Yenidənha-zırlarına haqqında diplom iddii üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 117 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1995-ci ildə bitirmiş Xurşudova Həliməxatun Vəqif qızına verilmis B-375883 nömrəli əsas təhsil haqqında şəhadətnamə iddii üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası tərəfindən 2020-ci ildə Vəlizadə Hüseyn El-dəniz oğluna verilmis C-069822 nömrəli bakalavr diplomu və diploma əlavə iddii üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Sağlaser kənd tam orta ümumtəhsil məktəbi 1986-cı ildə bitirmiş Abidinova Mınarə Feyzulla qızına verilmis AK-278404 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Sağlaser kənd tam orta ümumtəhsil məktəbi 2024-cü ildə bitirmiş Hüseynova Leyla Natiq qızına verilmis E-759944 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Ağcabədi şəhər 2 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbin IX sinfini 2009-cu ildə bitirmiş Məmişova Gülsənə Nizami qızına verilmis A-837819 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.

Gəncə şəhər 24 nömrəli tam orta məktəbi 1987-ci ildə bitirmiş Həsənov Eldəniz Adil oğluna verilmis 192914 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddii üçün etibarsız sayılır.